

RAPORT PÓŁROCZNY 2017

GRUPY KAPITAŁOWEJ

BANKU HANDLOWEGO W WARSZAWIE S.A.

SIERPIEŃ 2017

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. euro***	
	I półrocze 2017	I półrocze 2016	I półrocze 2017	I półrocze 2016
dane dotyczące skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego				
Przychody z tytułu odsetek	642 219	623 641	151 203	142 368
Przychody z tytułu opłat i prowizji	332 082	321 186	78 185	73 322
Zysk brutto	276 070	408 629	64 997	93 284
Zysk netto	200 639	326 349	47 238	74 500
Całkowite dochody	284 587	319 661	67 003	72 974
Zmiana stanu środków pieniężnych	(95 784)	(1 265 144)	(22 551)	(288 813)
Aktywa razem*	44 592 483	45 209 916	10 550 688	10 219 240
Zobowiązania wobec banków*	2 609 453	2 310 742	617 403	522 320
Zobowiązania wobec klientów*	32 412 062	33 936 511	7 668 771	7 671 002
Kapitał własny	6 482 825	6 558 730	1 533 852	1 482 031
Kapitał zakładowy	522 638	522 638	123 657	118 097
Liczba akcji (w szt.)	130 659 600	130 659 600	130 659 600	130 659 600
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł/euro)	49,62	50,20	11,74	11,34
Łączny współczynnik wypłacalności (w %)*	17,7	17,0	17,7	17,0
Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/euro)	1,54	2,50	0,36	0,57
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł/euro)	1,54	2,50	0,36	0,57
dane dotyczące skróconego jednostkowego sprawozdania finansowego				
Przychody z tytułu odsetek	641 594	622 721	151 056	142 158
Przychody z tytułu opłat i prowizji	299 886	300 443	70 605	68 586
Zysk brutto	286 710	419 562	67 502	95 779
Zysk netto	213 930	338 256	50 367	77 219
Całkowite dochody	298 071	330 828	70 177	75 523
Zmiana stanu środków pieniężnych	(95 765)	(1 265 019)	(22 547)	(288 784)
Aktywa razem*	44 396 062	45 091 648	10 504 214	10 192 506
Zobowiązania wobec banków*	2 609 338	2 303 627	617 376	520 711
Zobowiązania wobec klientów*	32 428 902	34 031 947	7 672 756	7 692 574
Kapitał własny	6 430 109	6 501 807	1 521 379	1 469 169
Kapitał zakładowy	522 638	522 638	123 657	118 097
Liczba akcji (w szt.)	130 659 600	130 659 600	130 659 600	130 659 600
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł/euro)	49,21	49,76	11,64	11,24
Łączny współczynnik wypłacalności (w %)*	17,4	16,8	17,4	16,8
Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/euro)	1,64	2,59	0,39	0,59
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł/euro)	1,64	2,59	0,39	0,59
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł/euro)**	4,53	4,68	4,53	4,68

*Porównywalne dane bilansowe według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku.

**Przedstawione wskaźniki dotyczą odpowiednio: zatwierdzonej do wypłaty dywidendy z podziału zysku za 2016 rok oraz wypłaconej w 2016 roku dywidendy z podziału zysku za 2015 rok.

***Kursy użyte do przeliczenia złotych na euro: pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej wg średniego kursu NBP na dzień 30 czerwca 2017 roku – 4,2265 zł (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 4,4240 zł; na dzień 30 czerwca 2016 roku: 4,4255 zł); pozycje rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych wg kursu stanowiącego średnią arytmetyczną kursów NBP na koniec każdego miesiąca I półrocza 2017 roku – 4,2474 zł (I półrocza 2016 roku: 4,3805 zł).

SKRÓCONE ŚRÓDROCZNE SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE
FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU HANDLOWEGO W WARSZAWIE S.A.
ZA OKRES 6 MIESIĘCY KOŃCZĄCY SIĘ 30 CZERWCA 2017 ROKU

SIERPIEŃ 2017

SPIS TREŚCI

Skrócony skonsolidowany rachunek zysków i strat	7
Skrócone skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	8
Skrócone skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	9
Skrócone skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	10
Skrócone skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	11
Noty objaśniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	12
1. Informacje ogólne o Banku i Grupie Kapitałowej Banku („Grupa”)	12
2. Oświadczenie o zgodności	12
3. Znaczące zasady rachunkowości	12
4. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności	14
5. Zarządzanie ryzykiem	15
6. Wynik z tytułu odsetek	25
7. Wynik z tytułu opłat i prowizji	26
8. Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	26
9. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	27
10. Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	27
11. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	28
12. Podatek dochodowy	29
13. Zestawienie zmian w pozostałych całkowitych dochodach	29
14. Należności od banków	30
15. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	30
16. Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	31
17. Należności od klientów	32
18. Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	33
19. Inne aktywa	33
20. Aktywa trwale przeznaczone do zbycia	33
21. Zobowiązania wobec banków	34
22. Zobowiązania wobec klientów	34
23. Inne zobowiązania	34
24. Aktywa i zobowiązania finansowe według terminów wymagalności/zapadalności	35
25. Ujawnienia dotyczące instrumentów finansowych	35
26. Rachunkowość zabezpieczeń	38
27. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	39
28. Sezonowość lub cykliczność działalności	39
29. Emisje, wykup i spłaty nieudziałowych i kapitałowych papierów wartościowych	39
30. Wypłacone (lub zadeklarowane) dywidendy	39
31. Zmiany w strukturze Grupy Kapitałowej Banku	39
32. Znaczące zdarzenia po dniu bilansowym nieujęte w sprawozdaniu finansowym	39

33.	Zmiany udzielonych i otrzymanych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych	39
34.	Informacja o akcjonariuszach	40
35.	Informacja o toczących się postępowaniach sądowych	40
36.	Transakcje z kluczowym personelem kierowniczym	41
37.	Jednostki powiązane	41
38.	Inne istotne informacje	42

Skrócony skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Za okres	II kwartał		I półrocze	
		01.04. - 30.06. 2017	01.01. - 30.06. 2017	01.04. - 30.06. 2016	01.01. - 30.06. 2016
<i>w tys. zł</i>	Nota				
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	6	329 889	642 219	316 430	623 641
Koszty odsetek i podobne koszty	6	(65 816)	(123 870)	(64 095)	(123 920)
Wynik z tytułu odsetek	6	264 073	518 349	252 335	499 721
Przychody z tytułu opłat i prowizji	7	176 740	332 082	159 670	321 186
Koszty z tytułu opłat i prowizji	7	(21 367)	(42 416)	(20 557)	(39 433)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	7	155 373	289 666	139 113	281 753
Przychody z tytułu dywidend		8 948	8 948	7 333	7 334
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	8	80 296	152 931	107 006	145 236
Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych dostępnych do sprzedaży		10 875	15 861	14 301	20 925
Wynik na inwestycyjnych instrumentach kapitałowych dostępnych do sprzedaży	25	3 085	3 377	93 907	93 907
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń		(1 027)	3 554	3 404	7 561
Pozostałe przychody operacyjne	9	9 387	16 922	8 467	26 162
Pozostałe koszty operacyjne	9	(6 589)	(18 095)	(6 222)	(13 843)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	9	2 798	(1 173)	2 245	12 319
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	10	(271 118)	(597 442)	(283 886)	(578 394)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych		(18 833)	(35 479)	(17 345)	(35 894)
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów		28	30	78	87
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	11	(13 292)	(42 706)	(20 011)	(14 492)
Zysk operacyjny		221 206	315 916	298 480	440 063
Udział w zyskach netto podmiotów wycenianych metodą praw własności		263	265	79	78
Podatek od niektórych instytucji finansowych		(20 518)	(40 111)	(18 375)	(31 512)
Zysk brutto		200 951	276 070	280 184	408 629
Podatek dochodowy	12	(42 968)	(75 431)	(58 206)	(82 280)
Zysk netto		157 983	200 639	221 978	326 349

W tym:

Zysk netto należny udziałowcom jednostki dominującej			200 639		326 349
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)			130 659 600		130 659 600
Zysk na jedną akcję (w zł)			1,54		2,50
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł)			1,54		2,50

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-42 stanowią integralną część skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skrócone skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Za okres	II kwartał	I półrocze	II kwartał	I półrocze
		01.04. - 30.06. 2017	01.01. - 30.06. 2017	01.04. - 30.06. 2016	01.01. - 30.06. 2016
<i>w tys. zł</i>	Nota				
Zysk netto		157 983	200 639	221 978	326 349
Pozostałe całkowite dochody, które mogą być przekwalifikowane do rachunku zysków i strat:					
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)	13	50 301	82 308	(102 059)	(7 445)
Różnice kursowe		10	(243)	204	757
Pozostałe całkowite dochody, które nie mogą być przekwalifikowane do rachunku zysków i strat:					
Zyski aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń (netto)		1 883	1 883	-	-
Pozostałe całkowite dochody po opodatkowaniu		52 194	83 948	(101 855)	(6 688)
Całkowite dochody ogółem		210 177	284 587	120 123	319 661

W tym:

Całkowite dochody należne udziałowcom jednostki dominującej			284 587		319 661
---	--	--	---------	--	---------

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-42 stanowią integralną część skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skrócone skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

	Stan na dzień	30.06.2017	31.12.2016
<i>w tys. zł</i>	Nota		
AKTYWA			
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym		469 006	665 755
Należności od banków	14	748 409	587 087
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	15	1 872 526	3 781 405
Pochodne instrumenty zabezpieczające		857	12 244
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	16	19 480 250	19 072 371
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności		10 686	10 471
Inwestycje kapitałowe dostępne do sprzedaży		23 762	22 842
Należności od klientów	17	19 718 046	18 860 053
Rzeczowe aktywa trwałe		334 963	342 971
Wartości niematerialne		1 367 963	1 350 861
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		-	13 901
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	18	200 879	198 383
Inne aktywa	19	349 706	289 644
Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia	20	15 430	1 928
Aktywa razem		44 592 483	45 209 916
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banków	21	2 609 453	2 310 742
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	15	1 296 396	1 305 614
Pochodne instrumenty zabezpieczające		37 336	39 897
Zobowiązania wobec klientów	22	32 412 062	33 936 511
Rezerwy		15 049	22 856
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		33 096	-
Inne zobowiązania	23	1 706 266	803 846
Zobowiązania razem		38 109 658	38 419 466
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał zakładowy		522 638	522 638
Kapitał zapasowy		3 003 969	3 003 082
Kapitał z aktualizacji wyceny		(132 535)	(214 843)
Pozostałe kapitały rezerwowe		2 897 885	2 885 044
Zyski zatrzymane		190 868	594 529
Kapitał własny razem		6 482 825	6 790 450
Zobowiązania i kapitał własny razem		44 592 483	45 209 916

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-42 stanowią integralną część skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skrócone skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

<i>w tys. zł</i>	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Udziały nie- sprawujące kontroli	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2017 roku	522 638	3 003 082	(214 843)	2 885 044	594 529	-	6 790 450
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	82 308	1 640	200 639	-	284 587
zysk netto	-	-	-	-	200 639	-	200 639
różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	(243)	-	-	(243)
wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)	-	-	82 308	-	-	-	82 308
zyski aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń (netto)	-	-	-	1 883	-	-	1 883
Dywidendy do wypłaty	-	(129)	-	-	(592 083)	-	(592 212)
Transfer na kapitały	-	1 016	-	11 201	(12 217)	-	-
Stan na 30 czerwca 2017 roku	522 638	3 003 969	(132 535)	2 897 885	190 868	-	6 482 825

<i>w tys. zł</i>	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Udziały nie- sprawujące kontroli	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2016 roku	522 638	3 001 525	(163 613)	2 869 509	620 597	-	6 850 656
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	(7 445)	757	326 349	-	319 661
zysk netto	-	-	-	-	326 349	-	326 349
różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	757	-	-	757
wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)	-	-	(7 445)	-	-	-	(7 445)
Dywidendy do wypłaty	-	-	-	-	(611 587)	-	(611 587)
Transfer na kapitały	-	1 557	-	14 504	(16 061)	-	-
Stan na 30 czerwca 2016 roku	522 638	3 003 082	(171 058)	2 884 770	319 298	-	6 558 730

<i>w tys. zł</i>	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Udziały nie- sprawujące kontroli	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2016 roku	522 638	3 001 525	(163 613)	2 869 509	620 597	-	6 850 656
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	(51 230)	1 031	601 580	-	551 381
zysk netto	-	-	-	-	601 580	-	601 580
różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	753	-	-	753
wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)	-	-	(51 230)	-	-	-	(51 230)
zyski aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń (netto)	-	-	-	278	-	-	278
Dywidendy wypłacone	-	-	-	-	(611 587)	-	(611 587)
Transfer na kapitały	-	1 557	-	14 504	(16 061)	-	-
Stan na 31 grudnia 2016 roku	522 638	3 003 082	(214 843)	2 885 044	594 529	-	6 790 450

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-42 stanowią integralną część skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skrócone skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Za okres	01.01. - 30.06. 2017	01.01. - 30.06. 2016
<i>w tys. zł</i>			
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
I. Zysk netto		200 639	326 349
II. Korekty do uzgodnienia zysku netto ze środkami pieniężnymi netto z działalności operacyjnej:		(651 973)	(1 983 364)
Bieżący i odroczony podatek dochodowy ujęty w wyniku finansowym		75 431	82 280
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności		(265)	(78)
Amortyzacja		35 479	35 894
Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych		38 960	17 422
Zmiana stanu rezerw		4 451	(7 336)
Wynik z tytułu odsetek		(518 349)	(499 721)
Przychody z tytułu dywidend od podmiotów zależnych		-	(132)
Wynik ze sprzedaży inwestycji		(3)	(74)
Wynik z tytułu niezrealizowanych różnic kursowych		4 674	2 762
Inne korekty		(5 295)	(21 643)
Przepływy wynikające z zysków z działalności operacyjnej przed uwzględnieniem zmian aktywów i zobowiązań z działalności operacyjnej		(364 917)	(390 626)
Zmiana stanu aktywów operacyjnych (wyluczając środki pieniężne)		349 849	3 987 714
Zmiana stanu należności od banków		(61 606)	64 968
Zmiana stanu należności od klientów		(899 623)	1 091 523
Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży		(301 166)	(1 341 118)
Zmiana stanu inwestycji kapitałowych dostępnych do sprzedaży		635	213
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu		1 889 653	4 627 379
Zmiana stanu aktywów z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających		11 387	1 795
Zmiana stanu innych aktywów		(289 431)	(457 046)
Zmiana stanu zobowiązań operacyjnych (wyluczając środki pieniężne)		(636 905)	(5 580 452)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		358 721	(4 557 267)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		(1 285 738)	(85 899)
Zmiana stanu zobowiązań przeznaczonych do obrotu		(9 218)	(1 629 031)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających		(2 561)	(14 978)
Zmiana stanu innych zobowiązań		301 891	706 723
Odsetki otrzymane		654 865	687 289
Odsetki zapłacone		(125 937)	(127 404)
Podatek dochodowy zapłacony		(51 654)	(88 708)
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		25 940	(1 185 838)
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych		(21 744)	(11 503)
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		120	1 254
Nabycie wartości niematerialnych		(34 803)	(12 105)
Zbycie aktywów/zobowiązań trwałych przeznaczonych do zbycia		-	73
Dywidendy otrzymane		-	132
Przepływy netto związane z działalnością inwestycyjną		(56 427)	(22 149)
C. Przepływy pieniężne z działalności finansowej			
Dywidendy wypłacone		(324)	(100)
Wydatki na nabycie akcji własnych		-	(2 711)
Wydatki z tytułu spłaty długoterminowych kredytów od podmiotów sektora finansowego		(55 882)	(58 168)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		(56 206)	(60 979)
D. Różnice kursowe z przeliczenia środków pieniężnych		(9 091)	3 822
E. Zwiększenie/(zmniejszenie) środków pieniężnych netto		(95 784)	(1 265 144)
F. Środki pieniężne na początek okresu		672 882	2 354 352
G. Środki pieniężne na koniec okresu (patrz nota 25)		577 098	1 089 208

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-42 stanowią integralną część skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne o Banku i Grupie Kapitałowej Banku („Grupa”)

Bank Handlowy w Warszawie S.A. („Jednostka dominująca”, „Bank”) ma siedzibę w Warszawie przy ul. Senatorskiej 16, 00-923 Warszawa. Bank został powołany aktem notarialnym z dnia 13 kwietnia 1870 roku i jest zarejestrowany w Rejestrze Przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy w Warszawie, pod numerem KRS: 0000001538.

Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 000013037 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 526-030-02-91.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy jest nieoznaczony.

Kapitał zakładowy Banku wynosi 522 638 400 zł i podzielony jest na 130 659 600 akcji zwykłych na okaziciela, o wartości nominalnej 4,00 zł każda. Akcje Banku są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Grupa jest członkiem Citigroup Inc. Jednostką dominującą dla Banku jest Citibank Overseas Investment Corporation z siedzibą w New Castle, USA. Citibank Overseas Investment Corporation jest podmiotem zależnym od Citibank N.A. z siedzibą w Nowym Jorku, USA, który jest jednostką dominującą najwyższego szczebla.

Bank jest uniwersalnym bankiem komercyjnym, oferującym szeroki zakres usług bankowych w obrocie krajowym i zagranicznym, dla osób fizycznych i prawnych. Dodatkowo poprzez podmiot zależny Grupa prowadzi działalność maklerską.

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. obejmuje dane Banku - jednostki dominującej oraz jednostek od niego zależnych: Dom Maklerski Banku Handlowego S.A., Handlowy-Leasing Sp. z o.o., Handlowy Investmens S.A., PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji oraz Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o.

Struktura jednostek Grupy w I półroczu 2017 roku nie uległa zmianie.

2. Oświadczenie o zgodności

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości MSR 34 „Śródroczna Sprawozdawczość Finansowa”, który został zatwierdzony przez Unię Europejską i z innymi obowiązującymi przepisami. Nie zawiera ono wszystkich informacji wymaganych dla pełnego rocznego sprawozdania finansowego i powinno być czytane łącznie z rocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2016 roku.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 r., poz. 133 z późniejszymi zmianami) Bank jest zobligowany do publikacji wyników finansowych za okres 6 miesięcy, kończący się 30 czerwca 2017 roku, który jest uznawany za bieżący śródroczny okres sprawozdawczy.

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku w dniu 21 sierpnia 2017 roku.

3. Znaczące zasady rachunkowości

Zasady rachunkowości przyjęte przy sporządzeniu skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za I półrocze 2017 roku są zgodne z zasadami rachunkowości przyjętymi i opisanymi w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2016 roku.

Sporządzenie skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej wymaga od kierownictwa dokonania pewnych szacunków oraz przyjęcia związanych z nimi założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym. Przy sporządzeniu tego sprawozdania Grupa przyjęła te same zasady oszacowania, które zastosowano do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2016 roku z uwzględnieniem przyczyn oraz źródeł niepewności przewidywanych na dzień bilansowy.

Najistotniejsze szacunki dokonane za okres 6 miesięcy, zakończony 30 czerwca 2017 roku dotyczą:

- utraty wartości aktywów finansowych,
- wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych,
- świadczeń pracowniczych.

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało przygotowane za okres od 1 stycznia 2017 roku do 30 czerwca 2017 roku oraz od 1 kwietnia 2017 roku do 30 czerwca 2017 roku, a dla skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej według stanu na dzień 30 czerwca 2017 roku. Porównawcze dane finansowe zostały zaprezentowane za okres od 1 stycznia 2016 roku do 30 czerwca 2016 roku oraz od 1 kwietnia 2016 roku do 30 czerwca 2016 roku, a dla skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w złotych polskich (waluta prezentacji) w zaokrągleniu do tysiąca złotych.

MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

Projekt i status wdrożenia MSSF 9

Grupa realizuje prace wdrożenia MSSF 9 pod kierownictwem Komitetu Sterującego, w którego skład wchodzi m.in. członkowie zarządu odpowiedzialni za obszar finansów i ryzyka. W celu potwierdzenia prawidłowości przyjętych założeń Grupa korzysta z usług profesjonalnego podmiotu zewnętrznego.

Kluczowym założeniem przyjętym przy sporządzaniu harmonogramu było zapewnienie odpowiedniej ilości czasu na przeprowadzenie przez Bank niezależnego sprawdzenia poprawności przygotowywanych narzędzi. Przegląd ma objąć szeroki wachlarz aspektów, w tym: poprawność metodologiczną przyjętych założeń, ocenę spełnienia wymogów regulacyjnych, adekwatność użytych danych, testy ilościowe oraz poprawność implementacji narzędzi w środowisku produkcyjnym Banku. Wyniki z procesu walidacji, wraz z oceną poprawności wdrożenia do systemów bankowych, przewidziane są na czwarty kwartał 2017 roku.

Ostatnim punktem harmonogramu zaplanowanym na koniec 2017 roku jest seria szkoleń dla pracowników Banku, których zadaniem będzie poszerzenie wiedzy na temat wprowadzanych zmian.

Całość procesu wdrożenia, zgodnie z oczekiwaniami Europejskiego Organu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych jest nadzorowana przez Komitet ds. Audytu.

Klasyfikacja i wycena

Bank dokonał analizy umów posiadanych instrumentów finansowych dla potrzeb oceny ich cech kontraktowych pod względem klasyfikacji i wyceny wg MSSF 9, dla wybranych przypadków trwają jeszcze prace odnośnie finalnej oceny właściwego podejścia do klasyfikacji i wyceny.

Na podstawie dotychczasowej oceny historii oraz planowanego i zakładanego podejścia do form zarządzania pod względem sposobu realizacji przepływów z umów kredytowych Bank ocenia, że z tytułu kryterium modelu biznesowego nie zakładane są istotne zmiany w klasyfikacji i wycenie w porównaniu do obecnie obowiązującego podejścia wg MSR 39. Bank udziela kredytów i innych form finansowania dotychczas klasyfikowanych jako kredyty i należności wg MSR 39 w celu pozyskiwania przepływów kapitałowych i odsetkowych. Sprzedaże są sporadyczne i dotyczą ekspozycji o pogorszonej jakości kredytowej. Tylko w sytuacji przyrzeczenia określonego typu finansowania lub jego udzielenia z zamiarem sprzedaży, Bank zaklasyfikuje tego typu ekspozycje jako przeznaczone do obrotu.

W obszarze detalicznym Bank posiada produkty, w których według wstępnej oceny występuje efekt mnożnikowy. Bank zainicjował prace w celu wypracowania modelu wyceny do wartości godziwej we współpracy z podmiotem zewnętrznym dla produktów klasyfikowanych do wyceny wg wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Na obecnym etapie nie jest możliwa estymacja wpływu tej wyceny na sprawozdanie Banku.

Weryfikacja testu SPPI dla pozostałych produktów jest na końcowym etapie, a potwierdzenie oceny i wniosków Banku powinno zakończyć się w III kwartale 2017 roku. Na podstawie wstępnej oceny Bank nie zakłada w związku z tym konieczności wyceny do wartości godziwej umów kredytów korporacyjnych.

Bank nie nabywał istniejących portfeli, a w ramach dokonywanej restrukturyzacji nie identyfikował sytuacji wymagających usunięcia składnika aktywów z bilansu. Aktualnie Bank analizuje, czy w ramach praktyk restrukturyzacyjnych konieczna jest identyfikacja aktywów o pogorszonej jakości, tzw. POCI.

Wszystkie powyższe aspekty, w celu uzyskania pewności o prawidłowości wniosków Banku oraz zidentyfikowanych obowiązków są weryfikowane przez niezależny profesjonalny podmiot.

Utrata wartości

Bank rozpoczął wdrażanie standardu MSSF 9 w 2016 roku w pierwszej kolejności skupiając się na sprawdzeniu dopasowania istniejących w Banku narzędzi i modeli do wymagań Standardu w zakresie utraty wartości jak również identyfikacji luk w procesach wykorzystywanych do wyliczania odpisów aktualizacyjnych. Program przeglądu objął wszystkie istniejące w Banku produkty i portfele. W świetle zidentyfikowanych potrzeb Bank przyjął harmonogram porządkujący prace implementacyjne.

W ramach zatwierdzonego planu prace wdrożeniowe obejmują zarówno elementy związane z częścią analityczną rozumianą jako rozwój istniejących i budowa nowych narzędzi / modeli oceny ryzyka jak i pracami jakościowymi, w tym dostosowanie wewnętrznych procesów regulujących zarządzanie ekspozycjami kredytowymi, wyliczania i raportowania rezerwy, a w szczególności przygotowanie wewnętrznych dokumentów regulujących te procesy. Bank, dążąc do optymalizacji nakładu pracy założył, iż większość zadań będzie wykonywana równolegle, co umożliwi efektywny przepływ informacji pomiędzy poszczególnymi komórkami organizacyjnymi instytucji.

Według przyjętego przez Bank harmonogramu prace analityczne są podzielone na dwie główne części. Dla klientów z Sektora Bankowości Korporacyjnej i Przedsiębiorstw Bank koncentruje się na dopasowaniu już istniejących narzędzi używanych do oceny wiarygodności kredytowej klienta do wymagań standardu MSSF 9. Z racji bardzo dobrej jakości portfela kredytowego, a co za tym idzie niskich wskaźników niewypłacalności, największym wyzwaniem jest kalibracja modelu PD Life Time.

W ramach drugiego strumienia prac, dla Sektora Bankowości Detalicznej, Bank nawiązał współpracę z konsultantem zewnętrznym, którego zadaniem jest stworzenie, w oparciu o modele oceny wiarygodności kredytowej klienta, rozwiązania

dopasowanego do wymogów standardu. Główny nacisk położony jest na opracowanie jednolitej i spójnej metodologii obejmującej swoim zakresem wszystkie podstawowe produkty Banku. Istotnym punktem prac jest odpowiednia kalibracja modelu pozwalająca na odpowiednie odzwierciedlenie przewidywanych zmian warunków makroekonomicznych.

W związku z wdrożeniem standardu, zgodnie z wstępnymi szacunkami, w Banku nastąpi wzrost rezerw co, będzie wpływać na współczynniki kapitałowe Banku w najbliższych latach. Przyrost odpisów dotyczy portfela bez utraty wartości i ma dwojakie podłoże:

- a) wydłużenie okresu pokrycia dla koszyka pierwszego (Stage 1) z okresu LIP (Loss Identification Period) do 12 miesięcy,
- b) dla rachunków zakwalifikowanych do koszyka drugiego (Stage 2) obowiązek rozpoznawania strat w całym horyzoncie życia produktu.

Dodatkowa zmienność poziomu rezerw będzie wynikać z uwzględnienia w szacunkach, oczekiwań dotyczących przyszłości, w szczególności zmiennych makroekonomicznych.

W związku z powyższym kluczowym staje się położenie dużego nacisku na jasne i przejrzyste kryteria definiujące Istotny Wzrost Ryzyka Kredytowego (Significant Increase in Credit Risk). Kryteria te powinny być niezmiennie w czasie, dzięki czemu możliwa będzie analiza powodów zmian w wysokości rezerwy. Bank przyjmuje, że powyższe kryteria będą opierać się na aktualnie stosowanych narzędziach zarządzania ryzykiem kredytowym tam, gdzie jest to możliwe.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że wdrażanie przedmiotowych przepisów nie powinno mieć wpływu na model biznesowy Banku.

Rachunkowość zabezpieczeń

Nie wystąpią zmiany w rachunkowości zabezpieczeń w programie stosowanym przez Bank zarówno pod względem charakteru relacji zabezpieczającej, jak również kwotowym. Modyfikacje wynikające z konieczności dostosowania do MSSF 9 sprowadzają się tylko do aktualizacji dokumentacji wewnętrznej i dostosowania właściwych procesów.

4. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Segment działalności jest dającą się wyodrębnić częścią działalności Grupy, generującą przychody i koszty (w tym z transakcji wewnątrz Grupy), której wyniki operacyjne są regularnie analizowane przez Zarząd jednostki dominującej jako główny organ decyzyjny Grupy, w celu alokacji zasobów oraz oceny jej działalności.

Grupa jest zarządzana na poziomie dwóch głównych segmentów – bankowości instytucjonalnej i bankowości detalicznej. Wycena aktywów i pasywów oraz ustalanie wyniku finansowego segmentu dokonywane jest zgodnie z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę dla potrzeb sporządzenia sprawozdań finansowych, z uwzględnieniem transakcji pomiędzy segmentami w ramach Grupy.

Przyporządkowania aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów Grupy do segmentów dokonano na podstawie wewnętrznych informacji przygotowywanych dla potrzeb zarządczych. Transfer finansowania pomiędzy segmentami Grupy oparty jest na stawkach bazujących na stopach rynkowych. Stawki transferowe są ustalane według tych samych zasad dla obu segmentów, a ich zróżnicowanie wynika jedynie ze struktury terminowej i walutowej aktywów i zobowiązań. Podstawą oceny wyników działalności segmentu jest zysk lub strata brutto.

Działalność Grupy prowadzona jest wyłącznie na terenie Polski.

Bankowość Instytucjonalna

W ramach segmentu Bankowości Instytucjonalnej Grupa oferuje produkty i świadczy usługi podmiotom gospodarczym, jednostkom samorządowym oraz dla sektora budżetowego. Obok tradycyjnych usług bankowych polegających na działalności kredytowej i depozytowej segment świadczy usługi zarządzania gotówką, finansowania handlu, leasingu, usługi maklerskie i powiernictwa papierów wartościowych, oferuje produkty skarbu na rynkach finansowych i towarowych. Ponadto segment oferuje usługi bankowości inwestycyjnej na lokalnym i międzynarodowym rynku kapitałowym, w tym usługi doradztwa, pozyskiwania i gwarantowania finansowania poprzez publiczne i niepubliczne emisje instrumentów finansowych. Działalność segmentu obejmuje także transakcje na własny rachunek na rynkach instrumentów kapitałowych, dłużnych oraz pochodnych.

Bankowość Detaliczna

Segment Bankowości Detalicznej dostarcza produkty i usługi finansowe klientom indywidualnym, a także w ramach CitiBusiness mikroprzedsiębiorstwom oraz osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą. Oprócz prowadzenia rachunków, oferty w obszarze działalności kredytowej i depozytowej Grupa oferuje klientom pożyczki gotówkowe, kredyty hipoteczne, karty kredytowe, prowadzi usługi zarządzania majątkiem, pośredniczy w sprzedaży produktów inwestycyjnych i ubezpieczeniowych.

Wyniki finansowe Grupy według segmentów działalności

w tys. zł	Za okres			01.01. – 30.06.2017			01.01. – 30.06.2016		
	Bankowość Instytucjonalna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Instytucjonalna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Instytucjonalna	Bankowość Detaliczna	Razem
Wynik z tytułu odsetek	233 289	285 060	518 349	220 919	278 802	499 721			
Wynik wewnętrzny z tytułu odsetek, w tym:	(13 789)	13 789	-	(20 613)	20 613	-			
przychody wewnętrzne	-	13 789	13 789	-	20 613	20 613			
koszty wewnętrzne	(13 789)	-	(13 789)	(20 613)	-	(20 613)			
Wynik z tytułu opłat i prowizji	146 807	142 859	289 666	133 022	148 731	281 753			
Przychody z tytułu dywidend	1 228	7 720	8 948	844	6 490	7 334			
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	137 230	15 701	152 931	128 705	16 531	145 236			
Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych dostępnych do sprzedaży	15 861	-	15 861	20 925	-	20 925			
Wynik na inwestycyjnych instrumentach kapitałowych dostępnych do sprzedaży	3 377	-	3 377	27 430	66 477	93 907			
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	3 554	-	3 554	7 561	-	7 561			
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	10 513	(11 686)	(1 173)	14 180	(1 861)	12 319			
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	(271 575)	(325 867)	(597 442)	(251 340)	(327 054)	(578 394)			
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	(9 850)	(25 629)	(35 479)	(10 862)	(25 032)	(35 894)			
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów	30	-	30	87	-	87			
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(11 759)	(30 947)	(42 706)	17 135	(31 627)	(14 492)			
Zysk operacyjny	258 705	57 211	315 916	308 606	131 457	440 063			
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności	265	-	265	78	-	78			
Podatek od niektórych instytucji finansowych	(29 349)	(10 762)	(40 111)	(22 778)	(8 734)	(31 512)			
Zysk brutto	229 621	46 449	276 070	285 906	122 723	408 629			
Podatek dochodowy			(75 431)			(82 280)			
Zysk netto			200 639			326 349			

w tys. zł	Stan na dzień			30.06.2017			31.12.2016		
	Bankowość Instytucjonalna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Instytucjonalna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Instytucjonalna	Bankowość Detaliczna	Razem
Aktywa	37 715 884	6 876 599	44 592 483	38 493 344	6 716 572	45 209 916			
Zobowiązania i kapitał własny, w tym:	31 785 245	12 807 238	44 592 483	32 836 784	12 373 132	45 209 916			
zobowiązania	26 668 337	11 441 321	38 109 658	27 443 762	10 975 704	38 419 466			

5. Zarządzanie ryzykiem

Ryzyko kredytowe

Głównym celem zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie jest zapewnienie wysokiej jakości portfela kredytowego oraz stabilności prowadzonej działalności poprzez minimalizację ryzyka poniesienia strat kredytowych. Zarządzanie ryzykiem kredytowym realizowane jest w oparciu o polityki i procedury, które w spójny i jasny sposób definiują i komunikują standardy dotyczące identyfikacji, pomiaru, akceptacji, kontroli oraz monitorowania i raportowania ryzyka.

Grupa zarządza swoimi ekspozycjami poprzez określanie i monitorowanie limitów, wyznaczonych w ramach limitów kapitałowych i norm płynnościowych, przy uwzględnieniu regulacji zewnętrznych.

Proces aktywnego zarządzania jakością portfela obejmuje, w zależności od rodzaju klienta, nadawanie ekspozycjom odpowiedniego ratingu, właściwej klasyfikacji wewnętrznej, monitoring liczby dni przeterminowania oraz zastosowanie odpowiednich działań restrukturyzacyjnych bądź windykacyjnych. Grupa posiada jednolity wewnętrzny system klasyfikacji należności na podstawie ustalonych kryteriów. System nadawanych ratingów i klasyfikacji odgrywa kluczową rolę przy ustalaniu poziomu odpisów z tytułu utraty wartości.

Grupa rozpoznaje i zarządza ryzykiem kredytowym kontrahenta w transakcjach instrumentami finansowymi w oparciu o wewnętrzne limity na zaangażowanie przedrozliczeniowe i rozliczeniowe. Ekspozycjom tym nadawane są również ratingi kredytowe.

W związku z realizacją zaleceń Rekomendacji C Komisji Nadzoru Finansowego obowiązującej od 1 stycznia 2017 roku wprowadzono zmiany w procesach zarządzania ryzykiem. W celu zwiększenia efektywności zarządzania ryzykiem koncentracji m.in. określono apetyt na ryzyko koncentracji, wprowadzono zasady identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania ryzyka koncentracji również dla innych niż ryzyko kredytowe, rodzajów ryzyka tj. ryzyka operacyjnego, rynkowego i płynności oraz zwiększono zakres odpowiedzialności Zarządu oraz Rady Nadzorczej w obszarze zarządzania koncentracją.

Poniżej został zaprezentowany portfel Grupy, pogrupowany na należności klientów ze stwierdzoną utratą wartości oraz należności bez utraty wartości. Zaprezentowano również szczegóły odpisów z tytułu utraty wartości. W ramach należności ze stwierdzoną utratą wartości wyodrębnia się portfel zarządzany na podstawie indywidualnej klasyfikacji (należności oceniane indywidualnie) oraz portfel zarządzany na bazie dni zaległości w spłacie (należności oceniane portfelowo). Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości klasyfikowane są na podstawie wewnętrznych ratingów ryzyka przyjmujących wartości od 1 do 7 i powyżej, przy czym kategoria ryzyka 1 jest ratingiem najlepszym.

Wewnętrzne ratingi ryzyka są otrzymywane w kompleksowym procesie oceny kredytowej, na który składają się modele i metodyki ratingowe, dodatkowe korekty wynikające m.in. z posiadanego wsparcia i z zabezpieczenia oraz wszelkie inne zdefiniowane procesy stosowane, w celu uzyskania ratingów ryzyka.

Rating ryzyka określa prawdopodobieństwo niewywiązywania się przez dłużnika z zobowiązań w okresie jednego roku. Ratingi od 1 do 4- włącznie są traktowane jako odpowiednik ratingów z poziomu inwestycyjnego zewnętrznych agencji oceny wiarygodności kredytowej, co oznacza, że świadczą o niskim bądź średnim poziomie ryzyka kredytowego. Ratingi poniżej 4- świadczą o podwyższonym poziomie ryzyka kredytowego, przy czym rating 7 i powyżej oznacza wysokie ryzyko kredytowe i niską zdolność do obsługi zobowiązań nawet przy sprzyjających warunkach makroekonomicznych.

W przypadku klientów Sektora Bankowości Detalicznej podstawowym kryterium rozpoznania utraty wartości jest wystąpienie opóźnień w spłacie rat kapitałowo-odsetkowych, minimalnej kwoty do zapłaty, prowizji lub przekroczenia dozwolonego salda. Na potrzeby wyliczenia odpisów z tytułu utraty wartości przyjmuje się, że kryterium to spełnione jest w przypadku wystąpienia opóźnienia w spłacie równego lub przekraczającego 90 dni w momencie wyliczania utraty wartości.

Poniżej zaprezentowano zestawienie określające maksymalną ekspozycję Grupy na ryzyko kredytowe.

<i>w tys. zł</i>	Nota	30.06.2017	31.12.2016
Należności od Banku Centralnego		63 708	3 587
Należności od banków (brutto)	14	748 496	587 264
Należności od klientów instytucjonalnych (brutto)	17	13 430 962	12 726 265
Należności od klientów indywidualnych (brutto)	17	6 882 564	6 697 209
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	15	923 144	2 605 028
Instrumenty pochodne	15	882 370	1 167 134
Pochodne instrumenty zabezpieczające		857	12 244
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	16	19 480 250	19 072 371
Inne aktywa finansowe		261 801	219 105
Zobowiązania warunkowe udzielone	33	17 880 737	16 889 165
		60 554 889	59 979 372

Struktura portfela zaangażowań wobec klientów z punktu widzenia ryzyka kredytowego:

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017			31.12.2016		
	Należności od klientów instytucjonalnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków	Należności od klientów instytucjonalnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków
Należności z rozpoznaną utratą wartości						
Należności oceniane indywidualnie						
Wartość brutto	290 627	11 334	-	300 772	11 873	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	245 862	6 576	-	249 373	6 232	-
Wartość netto	44 765	4 758	-	51 399	5 641	-
Należności oceniane portfelowo						
Wartość brutto	15 237	332 591	-	14 988	305 513	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	9 023	256 155	-	9 840	218 241	-
Wartość netto	6 214	76 436	-	5 148	87 272	-

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za okres 6 miesięcy kończący się 30 czerwca 2017 roku

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017			31.12.2016		
	Należności od klientów instytucjonalnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków	Należności od klientów instytucjonalnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków
Należności bez utraty wartości						
wg ratingu ryzyka						
rating ryzyka 1-4-	8 649 303	-	741 022	9 142 799	-	580 651
rating ryzyka +5-6-	4 321 909	-	7 474	3 071 547	-	6 613
rating ryzyka +7 i powyżej	153 886	-	-	196 159	-	-
wg przeterminowania należności						
bez opóźnień w spłacie	-	6 273 140	-	-	6 099 137	-
1-30 dni	-	217 361	-	-	233 240	-
31-90 dni	-	48 138	-	-	47 446	-
Wartość brutto	13 125 098	6 538 639	748 496	12 410 505	6 379 823	587 264
Odpisy z tytułu utraty wartości	22 410	55 454	87	19 426	60 309	177
Wartość netto	13 102 688	6 483 185	748 409	12 391 079	6 319 514	587 087
Łączna wartość netto	13 153 667	6 564 379	748 409	12 447 626	6 412 427	587 087

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017			31.12.2016		
	Należności od klientów instytucjonalnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków	Należności od klientów instytucjonalnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności z rozpoznaną utratą wartości						
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane indywidualnie						
	245 862	6 576	-	249 373	6 232	-
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane portfelowo						
	9 023	256 155	-	9 840	218 241	-
Odpis na poniesione niezidentyfikowane straty						
wg ratingu ryzyka						
rating ryzyka 1-4-	3 042	-	51	3 322	-	88
rating ryzyka +5-6-	13 473	-	36	9 027	-	89
rating ryzyka +7 i powyżej	5 895	-	-	7 077	-	-
wg przeterminowania należności						
bez opóźnień w spłacie	-	20 420	-	-	21 992	-
1-30 dni	-	12 605	-	-	15 227	-
31-90 dni	-	22 429	-	-	23 090	-
	22 410	55 454	87	19 426	60 309	177
Łączne odpisy z tytułu utraty wartości	277 295	318 185	87	278 639	284 782	177

Należności od klientów indywidualnych bez utraty wartości i opóźnień w spłacie według historii przeterminowania:

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017	31.12.2016
Należności od klientów indywidualnych bez utraty wartości i opóźnień w spłacie, w tym:	6 273 140	6 099 137
należności, które przynajmniej raz przekroczyły 30 dni opóźnienia w spłacie (lecz nie przekroczyły 90)	377 695	365 690
należności, które przynajmniej raz przekroczyły 90 dni opóźnienia w spłacie	5 981	5 498

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za okres 6 miesięcy kończący się 30 czerwca 2017 roku

Należności bez utraty wartości według przeterminowania:

w tys. zł	30.06.2017			31.12.2016		
	Należności od klientów instytucjonalnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków	Należności od klientów instytucjonalnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków
Należności objęte odpisem na poniesione niezidentyfikowane straty						
Należności nieprzeterminowane	13 102 683	6 273 140	748 496	12 396 864	6 099 137	587 264
Należności przeterminowane, w tym:	22 415	265 499	-	13 641	280 686	-
1-30 dni	18 305	217 361	-	6 312	233 240	-
Wartość brutto	13 125 098	6 538 639	748 496	12 410 505	6 379 823	587 264

Struktura instrumentów pochodnych z punktu widzenia ryzyka kredytowego:

w tys. zł	30.06.2017			31.12.2016		
	Transakcje z klientami instytucjonalnymi	Transakcje z klientami indywidualnymi	Transakcje z bankami	Transakcje z klientami instytucjonalnymi	Transakcje z klientami indywidualnymi	Transakcje z bankami
Instrumenty pochodne wg ratingu ryzyka						
rating ryzyka 1-4-	176 542	6 357	650 125	96 107	6 141	1 053 076
rating ryzyka +5-6-	49 018	-	544	14 650	-	8 242
rating ryzyka +7 i powyżej	641	-	-	1 162	-	-
Razem	226 201	6 357	650 669	111 919	6 141	1 061 318

Poniżej zaprezentowano podział ekspozycji w portfelu dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu oraz w portfelu dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży według ratingów agencji Fitch.

w tys. zł	30.06.2017		31.12.2016	
	Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży
Rating emitenta agencji Fitch				
A (w tym: od A- do AAA)	923 144	19 480 250	2 605 028	19 072 371
Razem	923 144	19 480 250	2 605 028	19 072 371

Inne aktywa finansowe w kwocie 261 801 tys. zł na dzień 30 czerwca 2017 roku (219 105 tys. zł na koniec 2016 roku) obejmują należności z opóźnieniem w spłacie przekraczającym 90 dni w wysokości 1 700 tys. zł (1 709 tys. zł na koniec 2016 roku).

Struktura zobowiązań warunkowych udzielonych z punktu widzenia ryzyka kredytowego:

w tys. zł	30.06.2017		31.12.2016	
	Zobowiązania wobec klientów instytucjonalnych	Zobowiązania wobec banków	Zobowiązania wobec klientów instytucjonalnych	Zobowiązania wobec banków
Zobowiązania warunkowe udzielone wg ratingu ryzyka				
rating ryzyka 1-4-	7 936 428	520 636	7 701 340	276 957
rating ryzyka +5-6-	3 090 926	7 701	2 828 993	9 024
rating ryzyka +7 i powyżej	31 912	-	33 266	-
Razem	11 059 266	528 337	10 563 599	285 981

Zobowiązania warunkowe udzielone klientom indywidualnym według przeterminowania:

w tys. zł	30.06.2017	31.12.2016
Zobowiązania warunkowe udzielone klientom indywidualnym, w tym:	6 293 134	6 039 585
zobowiązania warunkowe, które przynajmniej raz przekroczyły 30 dni opóźnienia w spłacie (lecz nie przekroczyły 90)	323 690	319 995
zobowiązania warunkowe, które przynajmniej raz przekroczyły 90 dni opóźnienia w spłacie	1 582	1 584

Poziom pokrycia odpisami z tytułu utraty wartości należności Grupy przedstawia poniższa tabela:

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017	31.12.2016
Wartość brutto		
Należności z rozpoznaną utratą wartości, z tego:	649 789	633 146
Należności oceniane indywidualnie	301 961	312 645
Należności oceniane portfelowo	347 828	320 501
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	20 412 233	19 377 592
Łączna wartość brutto	21 062 022	20 010 738
Odpisy z tytułu utraty wartości		
Należności z rozpoznaną utratą wartości, z tego:	517 616	483 686
Należności oceniane indywidualnie	252 438	255 605
Należności oceniane portfelowo	265 178	228 081
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	77 951	79 912
Łączne odpisy z tytułu utraty wartości	595 567	563 598
Wartość netto		
Należności z rozpoznaną utratą wartości, z tego:	132 173	149 460
Należności oceniane indywidualnie	49 523	57 040
Należności oceniane portfelowo	82 650	92 420
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	20 334 282	19 297 680
Łączna wartość netto	20 466 455	19 447 140
Wskaźnik pokrycia rezerwami należności z rozpoznaną utratą wartości	79,7%	76,4%

Poza ogólnymi zasadami ograniczania ryzyka kredytowego, Grupa posiada zdefiniowane zasady, specyficzne dla obszaru korporacyjnego i detalicznego, przyjmowania, oceny, ustanawiania i monitorowania różnych rodzajów zabezpieczeń, w tym gwarancji, poręczeń i podobnych instrumentów wsparcia (zwanym dalej łącznie: zabezpieczeniami). Zasady te służą minimalizowaniu ryzyka rezydualnego związanego z przyjmowaniem zabezpieczeń.

W Grupie na dzień 30 czerwca 2017 roku finansowy efekt uwzględnienia odzysku z przyjętych zabezpieczeń (głównie hipoteki) dla należności od klientów z rozpoznaną utratą wartości w analizie indywidualnej wyniósł 43 973 tys. zł (30 czerwca 2016 roku: 38 527 tys. zł). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych odpisów z tytułu utraty wartości przypisanych do tego portfela byłby wyższy, gdyby przy szacowaniu odpisu nie zostały uwzględnione przepływy z tych zabezpieczeń.

W Grupie w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym identyfikuje się ekspozycje „forborne”. Grupa uwzględnia ekspozycje „forborne” zgodnie z wymaganiami sprawozdawczymi wynikającymi ze Standardów Technicznych EBA/ITS/2013/03 oraz z dokumentu 2012/852 wydanych przez ESMA.

Grupa jako „forborne” traktuje ekspozycje, które są w procesie restrukturyzacji wymuszonej. Jest to sytuacja, w której dłużnikowi doświadczającemu trudności finansowych Grupa udziela preferencyjnych warunków finansowania (np. na warunkach nierynkowych), które w innej sytuacji nie byłyby rozważane. Grupa poprzez preferencyjne warunki finansowania rozumie sytuację, w której np. zmodyfikowane oprocentowanie kredytu jest niższe niż umowna wartość oprocentowania sprzed restrukturyzacji i/lub zmodyfikowane oprocentowanie kredytu jest niższe niż oprocentowanie rynkowe dla danego okresu finansowania i ryzyka kredytowego.

Zakres, w którym zmieniane są warunki finansowania ustalany jest indywidualnie dla każdego dłużnika, którego dotyczy przedmiotowa sytuacja.

Zgodnie z definicją wynikiem przejścia ekspozycji do statusu „forborne” jest taka zmiana warunków finansowania, która zmienia strumień wpływów Grupy z tytułu spłaty zaangażowania, w szczególności przejście ekspozycji do stanu „forborne” wiąże się z koniecznością dokonania odpisu w straty części należności. Zgodnie z wdrożonym procesem rozpoznawania utraty wartości, zmiana statusu ekspozycji na „forborne” stanowi dowód utraty wartości i taka ekspozycja znajduje się w portfelu z utratą wartości.

Grupa przyjmuje, że ekspozycje pozostają w statusie „forborne” aż do ich całkowitej spłaty.

Wartość ekspozycji w statusie „forborne” nie jest istotna, w związku z tym Grupa monitoruje te wielkości zbiorczo, bez uwzględnienia różnych podziałów portfela.

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za okres 6 miesięcy kończący się 30 czerwca 2017 roku

<i>w tys. zł</i>	Wg stanu na dzień	
	30.06.2017	31.12.2016
Należności od klientów		
Należności bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	19 663 737	18 790 328
podmiotów sektora niefinansowego	17 836 652	17 099 400
klientów instytucjonalnych	11 298 013	10 719 577
klientów indywidualnych	6 538 639	6 379 823
Należności z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	649 789	633 146
podmiotów sektora niefinansowego	632 653	616 010
klientów instytucjonalnych, w tym:	288 728	298 624
„forborne”	69 129	78 766
klientów indywidualnych, w tym:	343 925	317 386
„forborne”	22 661	24 273
Należności od klientów brutto razem, w tym:	20 313 526	19 423 474
podmiotów sektora niefinansowego	18 469 305	17 715 410
klientów instytucjonalnych, w tym:	11 586 741	11 018 201
„forborne”	69 129	78 766
klientów indywidualnych, w tym:	6 882 564	6 697 209
„forborne”	22 661	24 273
Odpisy z tytułu utraty wartości, w tym:	(595 480)	(563 421)
na należności „forborne”	(57 484)	(56 959)
Należności od klientów netto, razem, w tym:	19 718 046	18 860 053
należności „forborne”	34 306	46 080

Ekspozycje „forborne” (brutto) według długości przeterminowania:

<i>w tys. zł</i>	Wg stanu na dzień	
	30.06.2017	31.12.2016
Nieprzeterminowane	33 970	49 435
Przeterminowane, z tego:	57 820	53 604
1-30 dni	2 119	2 125
31-90 dni	15 626	6 576
powyżej 90 dni	40 075	44 903
Łączna wartość brutto	91 790	103 039

Ryzyko płynności

Ryzyko płynności jest definiowane jako niebezpieczeństwo niewywiązania się Grupy z wykonania wymagalnych zobowiązań finansowych wobec klientów i kontrahentów.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest terminowe wywiązanie się Grupy z wszystkich zobowiązań wobec swoich klientów oraz zabezpieczenie środków, w celu terminowego rozliczenia wszystkich transakcji na rynku pieniężnym.

W okresie pierwszej połowy 2017 roku w Grupie nie wprowadzono istotnych zmian w procesach, procedurach, systemach oraz politykach dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

Regulacyjne miary płynności, wskaźniki M1-M4 i LCR, kształtowały się na bezpiecznym poziomie i wynosiły:

	30.06.2017	31.12.2016	Zmiana
M1 – Luka płynności krótkoterminowej (w tys. PLN)	6 967 238	8 332 306	(1 365 068)
M2 – Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,23	1,36	(0,13)
M3 - Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych funduszami własnymi	10,14	10,33	(0,19)
M4 - Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1,51	1,54	(0,03)
LCR	131%	136%	(5%)

Poniżej przedstawione zostały wielkości skumulowanej urealnionej luki płynności oraz poziom aktywów płynnych na dzień 30 czerwca 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku.

Skumulowana urealniona luka płynności na dzień 30 czerwca 2017 roku:

w tys. zł	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat
Aktywa	19 442 340	334 112	358 349	-	24 457 682
Zobowiązania i kapitał własny	9 327 223	4 246 768	43 816	17 736	30 956 940
Luka bilansowa w danym okresie	10 115 117	(3 912 656)	314 533	(17 736)	(6 499 258)
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wpływy	17 759 695	5 199 385	7 035 897	4 051 081	15 425 847
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wypływy	17 983 629	5 187 527	7 109 594	4 145 416	15 264 185
Luka pozabilansowa w danym okresie	(223 934)	11 858	(73 697)	(94 335)	161 662
Potencjalne wykorzystanie przyznaných linii kredytowych	645 062	1 252 179	-	-	(1 897 241)
Luka skumulowana	9 246 121	4 093 144	4 333 980	4 221 909	(218 446)

Skumulowana urealniona luka płynności na dzień 31 grudnia 2016 roku:

w tys. zł	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat
Aktywa	19 726 589	563 913	417 261	-	24 615 552
Zobowiązania i kapitał własny	7 899 170	4 190 501	64 445	46 014	33 123 185
Luka bilansowa w danym okresie	11 827 419	(3 626 588)	352 816	(46 014)	(8 507 633)
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wpływy	10 159 711	3 370 020	6 341 294	4 169 771	17 095 176
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wypływy	10 123 268	3 346 658	6 365 283	4 227 780	17 276 599
Luka pozabilansowa w danym okresie	36 443	23 362	(23 989)	(58 009)	(181 423)
Potencjalne wykorzystanie przyznaných linii kredytowych	696 104	1 351 335	-	-	(2 047 439)
Luka skumulowana	11 167 758	6 213 197	6 542 024	6 438 001	(203 616)

Aktywa płynne i skumulowana luka płynności do 1 roku:

w tys. zł	30.06.2017	31.12.2016	Zmiana
Aktywa płynne, w tym:	20 670 943	22 190 847	(1 519 904)
rachunek nostro w NBP i stabilna część gotówki	267 549	513 448	(245 899)
dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	923 144	2 605 028	(1 681 884)
dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	19 480 250	19 072 371	407 879
Skumulowana luka płynności do 1 roku	4 333 980	6 542 024	(2 208 044)

Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe określane jest jako ryzyko negatywnego wpływu na wynik finansowy oraz wartość funduszy własnych Grupy, zmiany rynkowych stóp procentowych, kursów walutowych, kursów akcji, cen towarów oraz wszelkich parametrów zmienności tych stóp, kursów i cen.

Celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest zapewnienie, że rozmiary ponoszonego ryzyka w ramach Grupy odpowiadają poziomowi akceptowalnemu przez akcjonariuszy oraz instytucje nadzoru bankowego, jak również zapewnienie, że wszystkie ekspozycje na ryzyko rynkowe są właściwie odzwierciedlone w kalkulowanych miarach ryzyka przekazywanych do wiadomości odpowiednim osobom i organom zarządzającym.

W okresie pierwszej połowy 2017 roku w Grupie nie wprowadzono istotnych zmian w procesach, procedurach, systemach oraz politykach dotyczących zarządzania ryzykiem rynkowym.

W zarządzaniu ryzykiem rynkowym wyodrębniono dwa rodzaje portfeli: handlowe i bankowe.

Do portfeli bankowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka:

- analiza luki stopy procentowej,
- metoda kosztów zamknięcia otwartych pozycji odsetkowych (*Value-at-Close*)/całkowitego zwrotu z portfela (*Total Return*),

- metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (*Interest Rate Exposure*, IRE),
- testy warunków skrajnych.

Analiza luki stopy procentowej wykorzystuje harmonogram zapadalności lub przeszacowania pozycji bilansowych oraz instrumentów pochodnych ujmowanych w ramach rachunkowości zabezpieczeń lub zakwalifikowanych jako zabezpieczenia ekonomiczne, w celu ustalenia różnic pomiędzy pozycjami, których termin zapadalności lub aktualizacji oprocentowania przypada na dany przedział czasowy.

Generalną zasadą w analizie luki oprocentowania jest klasyfikacja transakcji do poszczególnych pasm przeszacowania pozycji z portfeli bankowych wg kontraktowych lub zakładanych terminów zmian oprocentowania transakcji.

Przyjmuje się, że:

- transakcje ze stałą stopą oprocentowania (takie jak: depozyty terminowe, lokaty międzybankowe, portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży o oprocentowaniu stałym, kredyty udzielone zarówno spłacane w całości w dniu zapadalności, jak i spłacane w ratach) klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie daty zapadalności lub wymagalności,
- transakcje ze stopą zmienną, aktualizowaną w cyklicznych stałych okresach (głównie kredyty udzielone z oprocentowaniem ustalonym w oparciu o stopę np. WIBOR 1M) klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie daty najbliższej aktualizacji oprocentowania,
- transakcje o oprocentowaniu zmiennym administrowanym (tzn. zmiana wysokości oprocentowania oraz jej termin zastrzeżona jest do wyłącznej decyzji Banku), bądź o niezdefiniowanym terminie zapadalności lub aktualizacji oprocentowania klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie historycznie zaobserwowanych lub ekspercko przyjętych przesunięć momentu i wielkości zmiany oprocentowania danej pozycji w stosunku do zmiany rynkowych stóp procentowych (model minimalizacji zmienności marży na produkcie). W Grupie do tych transakcji/pozycji bilansu zalicza się m.in: rachunki bieżące, kredyty kartowe, kredyty w rachunku bieżącym. Dodatkowo uwzględnia się wcześniejsze spłaty kredytów w oparciu o analizę faktycznych spłat dokonywanych przez klientów przed terminem i na tej podstawie ustalany jest profil aktualizacji oprocentowania produktu, dotyczy to w szczególności kredytów ratalnych,
- transakcje niewrażliwe na zmiany stóp procentowych, do których zalicza się gotówkę, majątek trwałe, kapitał, pozostałe aktywa/zobowiązania, zalicza się do najdłuższego pasma przeszacowania,
- transakcje bezpośrednio zawierane przez Sub-Sektor Rynków Finansowych na potrzeby zarządzania ryzykiem stóp procentowych oraz płynności (portfel własny Sub-Sektora Rynków Finansowych) klasyfikowane są do odpowiednich pasm przeszacowania zawsze na podstawie dat zawartych w kontrakcie.

Metoda wartości zamknięcia luki stóp procentowych (Value-at-Close) określa wartość ekonomiczną lub „godziwą” pozycji, analogiczną do wyceny rynkowej portfela handlowego. Całkowity zwrot na portfelu to suma zmian wartości zamknięcia luki stóp procentowych, naliczonych odsetek oraz zysków/strat ze sprzedaży aktywów lub anulowania zobowiązań.

Metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (IRE) służy do pomiaru potencjalnego wpływu określonego przesunięcia równoległego krzywych stóp procentowych na dochód odsetkowy z księgi bankowej przed opodatkowaniem, który może być uzyskany w określonym przedziale czasu. Jest to miara prospektywna, analogiczna do wskaźnika czynników wrażliwości (*Factor Sensitivity*) w przypadku portfeli handlowych. Przy czym przyjmuje się, że w standardowych warunkach przesunięcie stóp procentowych jest identyczne dla każdej waluty i wynosi 100 pkt bazowych w górę. Miara IRE jest kalkulowana dla pozycji w każdej walucie odrębnie w horyzoncie dziesięciu lat, przy czym do bieżącego monitorowania oraz limitowania pozycji ryzyka stóp procentowych portfeli bankowych stosowane są zasadniczo miary IRE w horyzoncie jednego roku i pięciu lat.

Poniżej przedstawione są miary IRE dla Grupy na dzień 30 czerwca 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku. Zestawienie prezentowane jest odrębnie dla głównych walut PLN, USD i EUR, stanowiących łącznie ponad 90% bilansu Grupy.

w tys. zł	30.06.2017		31.12.2016	
	IRE 12M	IRE 5L	IRE 12M	IRE 5L
PLN	38 810	234 993	35 351	176 849
USD	(2 260)	288	17 212	36 974
EUR	(4 749)	(21 948)	(3 349)	(20 704)

Testy warunków skrajnych mierzą potencjalny wpływ istotnych zmian w poziomie lub kształcie krzywych stóp procentowych na pozycje otwierane w portfelu bankowym.

Grupa dokonuje testów warunków skrajnych dla zdefiniowanych scenariuszy ruchów stóp procentowych stanowiących kombinacje ruchów czynników rynkowych zdefiniowanych jako zmiany znaczące (large move) i kryzysowe (stress move) występujących zarówno w kraju, jak i zagranicą. Wielkości zakładanych przesunięć czynników rynkowych rewidowane są co najmniej raz do roku i odpowiednio dostosowywane do zmian rynkowych warunków działania Grupy.

Departament Zarządzania Aktywami i Pasywami w Sub-Sektorze Rynków Finansowych prowadzi działalność w zakresie papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w Grupie. Określa się trzy podstawowe cele działalności w ramach portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży:

- zarządzanie płynnością finansową,
- zabezpieczenie przed ryzykiem przejmowanym przez Sub-Sektor Rynków Finansowych z innych jednostek organizacyjnych Banku lub podmiotów Grupy,

- otwieranie własnych pozycji ryzyka stóp procentowych w portfelach Grupy przez Sub-Sektor Rynków Finansowych.

Aby uniknąć nadmiernych wahań wartości funduszy kapitałowych Banku, spowodowanych przez przeszacowanie aktywów dostępnych do sprzedaży, ustala się maksymalne limity pozycji DV01 (Dollar Value of 1 basis point), która określa potencjalną zmianę wartości pozycji ryzyka dla danej krzywej stóp procentowych w określonym punkcie węzłowym krzywej (do którego sprowadzane są wszystkie przepływy pieniężne w ustalonym przedziale czasowym), spowodowaną przesunięciem rynkowej stopy procentowej o jeden punkt bazowy w górę dla tego typu portfeli. Limity dotyczą również pozycji otwartych w instrumentach pochodnych (np. transakcjach swap stóp procentowych), przeprowadzanych w celu zabezpieczenia wartości godziwej portfela.

Poziom ryzyka określonego miarą DV01 dla portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży z uwzględnieniem transakcji zabezpieczających, zawartych w ramach programu zabezpieczeń (Fair Value Hedge Accounting Program) w podziale na portfele w poszczególnych walutach przedstawiony jest w tabeli poniżej:

w tys. zł	30.06.2017			Ogółem w okresie 01.01.2017 – 30.06.2017		
	Ogółem	Papiery wartościowe	IRS	Średnia	Maksimum	Minimum
PLN	(1 086)	(2 394)	1 308	(771)	(487)	(1 474)
USD	(244)	(244)	-	(153)	(44)	(255)
EUR	(535)	(535)	-	(545)	(423)	(593)

w tys. zł	31.12.2016			Ogółem w okresie 01.01.2016 – 31.12.2016		
	Ogółem	Papiery wartościowe	IRS	Średnia	Maksimum	Minimum
PLN	(1 491)	(2 637)	1 146	(2 161)	(1 053)	(3 457)
USD	(49)	(358)	309	(290)	(48)	(955)
EUR	(430)	(430)	-	(572)	(208)	(808)

Ryzyko bazowe oraz ryzyko opcji klienta portfela bankowego ocenione zostały jako niematerialne.

Do portfeli handlowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka:

- metoda czynników wrażliwości (*Factor Sensitivity*),
- metoda wartości narażonej na ryzyko (VaR),
- testy warunków skrajnych.

Czynniki wrażliwości mierzą zmianę wartości pozycji w danym instrumencie bazowym w przypadku określonej zmiany czynnika ryzyka rynkowego (np. zmiana o 1 punkt bazowy w oprocentowaniu w danym punkcie na krzywej stopy procentowej, zmiana o 1% w kursie walutowym lub cenie akcji).

W przypadku stóp procentowych miarą wrażliwości jest DV01 (Dolar Value of 1 basis point), która określa potencjalną zmianę wartości pozycji ryzyka dla danej krzywej stóp procentowych w określonym punkcie węzłowym krzywej (do którego sprowadzane są wszystkie przepływy pieniężne w ustalonym przedziale czasowym) spowodowaną przesunięciem rynkowej stopy procentowej o jeden punkt bazowy w górę.

W odniesieniu do ryzyka walutowego wielkość współczynnika wrażliwości jest równa co do wartości wielkości pozycji walutowej w danej walucie.

W przypadku pozycji w kapitałowych papierach wartościowych wielkość współczynnika wrażliwości jest równa, co do wartości wielkości pozycji netto w danym instrumencie (akcji, indeksie, jednostce udziałowej).

Miarą zintegrowaną ryzyka rynkowego portfeli handlowych, łączącą wpływ pozycji w poszczególnych czynnikach ryzyka i uwzględniającą efekt korelacji pomiędzy zmiennościami poszczególnych czynników, jest wartość narażona na ryzyko (VaR). Miara VaR jest stosowana do oszacowania potencjalnego spadku wartości pozycji lub portfela w normalnych warunkach rynkowych, przy ustalonym poziomie ufności i w określonym czasie. W przypadku pozycji otwieranych w portfelu handlowym Grupy wartość VaR jest obliczana przy zastosowaniu 99% poziomu ufności i jednodniowego okresu utrzymania.

Zarówno wskaźnik DV01, jak i wskaźnik VaR dla portfela handlowego są obliczane jako kwota netto bez zabezpieczenia ekonomicznego portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży, tzn. bez instrumentów pochodnych mających zabezpieczyć wartość godziwą portfela. Ekspozycja na ryzyko takich transakcji jest kontrolowana poprzez odpowiednie metody pomiaru ryzyka i ograniczana za pomocą limitów ryzyka portfeli bankowych.

W cyklu dziennym dokonywana jest analiza scenariuszy warunków skrajnych (stress test), przy założeniu większych niż przyjęte w pomiarze wartości zagrożonej, zmian czynników ryzyka oraz pominięciu historycznie obserwowanych korelacji pomiędzy tymi czynnikami.

Grupa notuje ekspozycje ryzyka rynkowego portfeli handlowych w ponad dwudziestu walutach zarówno w przypadku pozycji walutowych jak i ekspozycji na ryzyko stóp procentowych, przy czym tylko w przypadku kilku walut ekspozycje są znaczące. Dla dużej grupy walut ekspozycje wynikają z niepełnego dopasowania transakcji zawartych na zlecenie klienta i transakcji domykających z innymi kontrahentami rynków hurtowych. Znaczące ekspozycje na ryzyko rynkowe otwierane są w przypadku PLN, walut rynków wysokorozwiniętych (przede wszystkim USD oraz EUR; rzadziej GBP, CHF, JPY) oraz walut krajów Europy Środkowej.

Wartości znaczących ekspozycji na ryzyko stóp procentowych portfeli handlowych w ujęciu miary DV01 w okresie I półrocza 2017 roku prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł	30.06.2017	31.12.2016	W okresie 01.01.2017 – 30.06.2017		
			Średnia	Maksimum	Minimum
PLN	(242)	267	348	777	(242)
EUR	19	(123)	(18)	80	(127)
USD	(25)	9	(8)	34	(139)

Struktura walutowa utrzymywanych pozycji w I półroczu 2017 roku nie zmieniła się w porównaniu z rokiem 2016, nadal dominowały pozycje w walucie krajowej, USD i EUR. Średnie wielkości ekspozycji na ryzyko stóp procentowych PLN pozostawały na poziomie wyższym niż w 2016 roku, podczas gdy pozycje denominowane w EUR i USD były średnio niższe. Średni apetyt na ryzyko w instrumentach denominowanych w PLN wyniósł 363 tys. zł, a pozycje w EUR 42 tys. zł. Największe ekspozycje przyjmowane były w walucie krajowej i EUR i wynosiły odpowiednio 777 tys. zł oraz (127) tys. zł.

Poziom ryzyka określonego miarą VaR (bez uwzględnienia zabezpieczeń ekonomicznych portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży) w podziale na pozycje ryzyka walutowego i ryzyka stopy procentowej w okresie I półrocza 2017 roku prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł	30.06.2017	31.12.2016	W okresie 1.01.2017 – 30.06.2017		
			Średnia	Maksimum	Minimum
Ryzyko walutowe	394	287	1 028	4 940	100
Ryzyko stóp procentowych	1 960	6 280	5 031	8 746	1 442
Ryzyko spreadu	2 435	5 046	4 804	6 278	2 313
Ryzyko ogółem	3 490	8 333	10 432	15 198	3 365

Ogólny średni poziom ryzyka cenowego portfeli handlowych w pierwszej połowie 2017 roku był o 57% niższy od średniego poziomu zanotowanego w 2016 roku i kształtował się na poziomie około 3,5 mln zł, głównie jako wynik ekspozycji na ryzyko stóp procentowych. Jeśli chodzi o maksymalne poziomy ryzyka, to w przypadku ryzyka stóp procentowych i ryzyka cenowego całego portfela handlowego były one niższe w porównaniu z rokiem ubiegłym. Maksymalny poziom ryzyka cenowego osiągnął wartość 15,2 mln zł, podczas gdy w 2016 roku był na poziomie 18,7 mln zł.

Ryzyko instrumentów kapitałowych

Podstawowym podmiotem Grupy prowadzącym działalność w zakresie instrumentów kapitałowych jest Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. (DMBH). Stosownie do swojego podstawowego zakresu działalności DMBH jest uprawniony do podejmowania ryzyka cenowego portfela handlowego akcji, praw do akcji, znajdujących się lub mających się znaleźć w obrocie na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (GPW) lub BondSpot, kontraktów Futures na index WIG20 i Indeksowanych Jednostek Udziałowych, a także akcji na giełdach zagranicznych tych spółek, które są notowane jednocześnie na GPW. Ryzyko cenowe portfela instrumentów DMBH ograniczane jest limitami wolumenowymi dla poszczególnych rodzajów instrumentów finansowych oraz progami ostrzegawczymi dla koncentracji dla poszczególnych emitentów. Dla DMBH stosowane są również progi ostrzegawcze potencjalnej straty dla scenariuszy warunków skrajnych oraz skumulowanej zrealizowanej straty na portfelu handlowym.

Ekspozycja walutowa Grupy

Ekspozycję walutową Grupy według podstawowych walut przedstawia poniższa tabela:

30.06.2017

w tys. zł	Operacje bilansowe		Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych		Pozycja netto
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania	
EUR	3 832 713	4 500 840	17 783 179	17 036 476	78 576
USD	2 657 496	3 834 646	13 491 118	12 330 111	(16 143)
GBP	17 539	419 807	433 591	29 934	1 389
CHF	85 518	178 477	848 676	750 022	5 695
Pozostałe waluty	35 620	126 498	1 435 661	1 340 998	3 785
	6 628 886	9 060 268	33 992 225	31 487 541	73 302

31.12.2016

w tys. zł	Operacje bilansowe		Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych		Pozycja netto
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania	
EUR	3 164 418	4 545 892	17 289 321	15 769 761	138 086
USD	2 924 954	2 887 135	7 839 769	7 904 888	(27 300)
GBP	12 336	353 722	380 457	38 651	420
CHF	302 191	147 687	1 422 369	1 579 560	(2 687)
Pozostałe waluty	1 840	266 477	1 833 809	1 569 944	(772)
	6 405 739	8 200 913	28 765 725	26 862 804	107 747

Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne należy rozumieć jako możliwość poniesienia strat w wyniku niewłaściwych lub zawodnych procesów wewnętrznych, czynników ludzkich, systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych.

Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko technologiczne i techniczne, outsourcingu, nadużyć/defraudacji, prania pieniędzy, bezpieczeństwa informacji, zdarzeń zewnętrznych (ciągłości działania), podatkowe i rachunkowe, produktu, prawne, modeli, kadrowe, koncentracji, niewłaściwego postępowania, jak również ryzyko utraty reputacji, związane ze zdarzeniami ryzyka operacyjnego, z praktykami biznesowymi oraz rynkowymi, a także ryzyka wkomponowane w inne rodzaje ryzyka (np. kredytowe, kontrahenta, płynności, braku zgodności).

Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka strategicznego i ryzyka potencjalnych strat wynikających z decyzji związanych z podejmowaniem ryzyka kredytowego, rynkowego, ryzyka płynności lub ryzyka związanego z działalnością ubezpieczeniową.

W okresie pierwszej połowy 2017 roku w Grupie nie wprowadzono istotnych zmian w procesach, procedurach, systemach oraz politykach dotyczących zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Adekwatność kapitałowa

W I półroczu 2017 roku Grupa spełniała obowiązujące normy ostrożnościowe w zakresie adekwatności kapitałowej. Współczynnik wypłacalności ustalany jest zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

6. Wynik z tytułu odsetek

w tys. zł	II kwartał	I półrocze	II kwartał	I półrocze
	01.04. - 30.06. 2017	01.01. - 30.06. 2017	01.04. - 30.06. 2016	01.01. - 30.06. 2016
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze z tytułu:				
operacji z Bankiem Centralnym	4 151	8 211	4 716	9 125
należności od banków	5 989	11 955	5 343	10 688
należności od klientów, z tego:	228 032	447 345	203 071	402 964
podmiotów sektora finansowego	12 445	24 356	4 224	8 681
podmiotów sektora niefinansowego	215 587	422 989	198 847	394 283
dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	77 130	150 497	86 656	166 404
dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	3 686	11 823	16 644	34 460
zobowiązań z ujemną stopą procentową	1 720	3 207	-	-
instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń	9 181	9 181	-	-
	329 889	642 219	316 430	623 641
Koszty odsetek i podobne koszty z tytułu:				
operacji z Bankiem Centralnym	-	-	(82)	(82)
zobowiązań wobec banków	(8 064)	(15 188)	(11 932)	(27 479)
zobowiązań wobec podmiotów sektora finansowego	(13 219)	(26 183)	(16 558)	(28 441)
zobowiązań wobec podmiotów sektora niefinansowego	(27 877)	(58 759)	(29 160)	(55 035)
kredytów i pożyczek otrzymanych	(129)	(306)	(173)	(442)
aktywów z ujemną stopą procentową	(373)	(650)	-	-
instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń	(16 154)	(22 784)	(6 190)	(12 441)
	(65 816)	(123 870)	(64 095)	(123 920)
Wynik z tytułu odsetek	264 073	518 349	252 335	499 721

Przychody odsetkowe za I półrocze 2017 roku zawierają przychody od kredytów, dla których rozpoznano utratę wartości w kwocie 5 316 tys. zł (za I półrocze 2016 roku: 7 085 tys. zł).

7. Wynik z tytułu opłat i prowizji

w tys. zł	II kwartał	I półrocze	II kwartał	I półrocze
	01.04. - 30.06. 2017	01.01. - 30.06. 2017	01.04. - 30.06. 2016	01.01. - 30.06. 2016
Przychody z tytułu opłat i prowizji				
z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych	17 961	35 507	18 292	44 306
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	39 109	76 799	42 733	82 170
z tytułu realizacji zleceń płatniczych	26 715	52 100	26 573	52 149
z tytułu usług powierniczych	31 501	61 157	27 881	55 768
z tytułu opłat od pożyczek gotówkowych	172	337	393	932
z tytułu działalności maklerskiej	18 791	32 204	10 669	20 755
z tytułu świadczenia usług zarządzania środkami na rachunkach klientów	5 801	12 727	6 788	12 986
z tytułu udzielonych gwarancji	4 733	9 184	4 679	9 166
z tytułu udzielonych zobowiązań o charakterze finansowym	1 780	3 234	1 402	2 736
inne	30 177	48 833	20 260	40 218
	176 740	332 082	159 670	321 186
Koszty z tytułu opłat i prowizji				
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	(7 069)	(14 247)	(7 927)	(14 084)
z tytułu działalności maklerskiej	(4 430)	(8 439)	(2 981)	(6 351)
z tytułu opłat KDPW	(5 022)	(10 056)	(4 513)	(8 973)
z tytułu opłat brokerskich	(1 050)	(2 136)	(868)	(2 126)
inne	(3 796)	(7 538)	(4 268)	(7 899)
	(21 367)	(42 416)	(20 557)	(39 433)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	155 373	289 666	139 113	281 753

Wynik z tytułu prowizji za I półrocze 2017 roku zawiera przychody prowizyjne (inne niż objęte kalkulacją efektywnej stopy procentowej), które odnoszą się do aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy w kwocie 88 207 tys. zł (za I półrocze 2016 roku: 94 488 tys. zł) oraz koszty prowizyjne w kwocie 16 060 tys. zł (za I półrocze 2016 roku: 16 333 tys. zł).

8. Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji

w tys. zł	II kwartał	I półrocze	II kwartał	I półrocze
	01.04. - 30.06. 2017	01.01. - 30.06. 2017	01.04. - 30.06. 2016	01.01. - 30.06. 2016
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy				
z instrumentów dłużnych	1 850	816	(19 577)	(31 270)
z instrumentów kapitałowych	(897)	893	(5 033)	(2 823)
z instrumentów pochodnych, w tym:	(4 447)	(1 929)	16 831	(10 176)
na stopę procentową	(6 073)	(1 789)	12 620	(12 762)
	(3 494)	(220)	(7 779)	(44 269)
Wynik z pozycji wymiany				
z tytułu operacji wymiany na walutowych instrumentach pochodnych	(92 213)	(117 692)	442 279	275 571
z tytułu różnic kursowych (rewaluacja)	176 003	270 843	(327 494)	(86 066)
	83 790	153 151	114 785	189 505
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	80 296	152 931	107 006	145 236

Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji za I półrocze 2017 roku zawiera zmianę netto wartości korekty wyceny instrumentów pochodnych odzwierciedlającej ryzyko kredytowe kontrahenta oraz korekty wyceny instrumentów pochodnych odzwierciedlającej własne ryzyko kredytowe w wysokości (722) tys. zł (za I półrocze 2016 roku: 5 650 tys. zł).

Wynik na instrumentach dłużnych zawiera wynik netto na obrocie rządowymi papierami wartościowymi, dłużnymi instrumentami komercyjnymi i instrumentami rynku pieniężnego przeznaczonymi do obrotu.

Wynik na instrumentach pochodnych zawiera wynik netto z tytułu transakcji związanych z swapami na stopy procentowe, opcjami, futuresami i innymi instrumentami pochodnymi.

Wynik z pozycji wymiany walutowej zawiera zyski i straty z wyceny aktywów i zobowiązań denominowanych w walucie obcej oraz na walutowych instrumentach pochodnych, takich jak: forward, CIRS i opcje. Wynik z pozycji wymiany zawiera również marżę zrealizowaną na bieżących i terminowych transakcjach walutowych.

9. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

<i>w tys. zł</i>	II kwartał	I półrocze	II kwartał	I półrocze
	01.04. - 30.06. 2017	01.01. - 30.06. 2017	01.04. - 30.06. 2016	01.01. - 30.06. 2016
Pozostałe przychody operacyjne				
Przychody z tytułu świadczonych usług na rzecz jednostek powiązanych	1 034	3 764	1 241	4 079
Przychody z wynajmu powierzchni biurowych	2 253	4 534	2 412	4 825
Przychody z tytułu rozliczenia podatku od towarów i usług (VAT) za lata ubiegłe	-	-	-	5 845
Rozwiązanie rezerwy na sprawy sporne (netto)	-	-	1 120	3 875
Przychody z tytułu aktualizacji odpisów na majątek trwały	4 059	4 059	-	-
Inne, w tym:	2 041	4 565	3 694	7 538
z tytułu zwrotu kosztów sądowych i egzekucyjnych	689	1 453	909	1 852
	9 387	16 922	8 467	26 162
Pozostałe koszty operacyjne				
Koszty postępowania ugodowego i windykacji	(2 761)	(5 247)	(2 293)	(5 947)
Koszty dotyczące utrzymania aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia	(21)	(49)	(29)	(68)
Utworzenie rezerwy na sprawy sporne (netto)	294	(4 951)	-	-
Inne, w tym:	(4 101)	(7 848)	(3 900)	(7 828)
z tytułu darowizn	(884)	(1 788)	(1 063)	(2 116)
	(6 589)	(18 095)	(6 222)	(13 843)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	2 798	(1 173)	2 245	12 319

10. Koszty działania i koszty ogólnego zarządu

<i>w tys. zł</i>	II kwartał	I półrocze	II kwartał	I półrocze
	01.04. - 30.06. 2017	01.01. - 30.06. 2017	01.04. - 30.06. 2016	01.01. - 30.06. 2016
Koszty pracownicze				
Koszty związane z wynagrodzeniami, w tym:	(101 605)	(199 519)	(100 709)	(206 637)
koszty związane ze świadczeniami emerytalnymi	(12 849)	(20 140)	(7 088)	(14 442)
Premie i nagrody, w tym:	(22 968)	(38 855)	(23 074)	(46 260)
pracownicze świadczenia kapitałowe*	(197)	(1 344)	682	(3 507)
Koszty ubezpieczeń społecznych	(17 196)	(35 997)	(17 538)	(39 776)
	(141 769)	(274 371)	(141 321)	(292 673)
Koszty ogólnoadministracyjne				
Koszty opłat telekomunikacyjnych i sprzętu komputerowego	(46 374)	(95 910)	(47 689)	(93 873)
Koszty usług obcych, w tym doradczych, audytorskich i konsultacyjnych	(12 122)	(26 946)	(14 721)	(30 460)
Koszty wynajmu i utrzymania nieruchomości	(15 812)	(32 918)	(19 305)	(36 290)
Reklama i marketing	(15 485)	(23 827)	(8 421)	(13 619)
Koszty usług zarządzania gotówką, koszty usług KIR i inne koszty transakcyjne	(8 629)	(17 816)	(9 107)	(18 680)
Koszty usług zewnętrznych dotyczące dystrybucji produktów bankowych	(6 912)	(13 646)	(3 620)	(7 652)
Koszty usług pocztowych, materiałów biurowych i poligrafii	(2 484)	(4 827)	(3 021)	(5 848)
Koszty szkoleń i edukacji	(474)	(941)	(482)	(877)
Koszty nadzoru bankowego i kapitałowego	(79)	(3 056)	(2 700)	(5 296)
Koszty na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	(2 622)	(66 016)	(17 163)	(34 478)
Pozostałe koszty	(18 356)	(37 168)	(16 336)	(38 648)
	(129 349)	(323 071)	(142 565)	(285 721)
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu razem	(271 118)	(597 442)	(283 886)	(578 394)

*W I kwartale 2016 w związku ze zmianą podejścia Banku do nagród przyznawanych w ramach programu CAP dokonano rozwiązania części rezerwy, co skutkowało niewielkim wpływem ich wyceny na wynik II kwartału. Dodatkowo w II kwartale 2016 roku w związku ze spadkiem kursu akcji Banku nastąpiło rozwiązanie rezerwy na nagrody kapitałowe przyznawane w postaci akcji fantomowych, co miało pozytywny wpływ na wynik.

Koszty pracownicze zawierają koszty następujących świadczeń dla obecnych i byłych członków Zarządu Banku:

w tys. zł	01.01 – 30.06.2017	01.01 – 30.06.2016
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	6 084	6 497
Długoterminowe świadczenia pracownicze	796	1 787
Nagrody kapitałowe	1 789	1 155
	8 669	9 439

Zmiana stanu rezerwy restrukturyzacyjnej

Poniżej zaprezentowano zmianę stanu rezerwy restrukturyzacyjnej utworzonej na koszty rozpoczętej w 2013 roku restrukturyzacji zatrudnienia i sieci placówek bankowości detalicznej.

w tys. zł	01.01. – 30.06.2017		01.01. – 30.06.2016	
	Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	Rezerwa na restrukturyzację sieci placówek	Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	Rezerwa na restrukturyzację sieci placówek
Stan na dzień 1 stycznia	4 171	7 647	680	1 841
Zmniejszenia:				
wykorzystanie rezerw	(2 399)	(4 687)	-	(869)
rozwiązanie rezerw	(121)	(66)	-	(533)
Stan na koniec okresu	1 651	2 894	680	439

w tys. zł	01.01. – 31.12.2016	
	Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	Rezerwa na restrukturyzację sieci placówek
Stan na dzień 1 stycznia	680	1 841
Zwiększenia:		
utworzenie rezerw	4 056	11 974
Zmniejszenia:		
wykorzystanie rezerw	(565)	(5 191)
rozwiązanie rezerw	-	(977)
Stan na koniec okresu	4 171	7 647

11. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne

w tys. zł	II kwartał	I półrocze	II kwartał	I półrocze
	01.04. - 30.06. 2017	01.01. - 30.06. 2017	01.04. - 30.06. 2016	01.01. - 30.06. 2016
Utworzenie odpisu z tytułu utraty wartości aktywów finansowych				
należności od banków	(146)	(270)	(361)	(2 421)
należności od klientów	(41 746)	(93 447)	(46 976)	(87 445)
należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	-	(1)	(8)	(15)
	(41 892)	(93 718)	(47 345)	(89 881)
Odwrocenie odpisu z tytułu utraty wartości aktywów finansowych				
należności od banków	163	363	608	3 552
należności od klientów	27 079	47 262	22 121	57 622
należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	50	127	36	790
odzyski od sprzedanych wierzytelności, uprzednio spisanych	(14)	45	37	8 162
Inne	1 306	2 902	1 182	2 335
	28 584	50 699	23 984	72 461
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	(13 308)	(43 019)	(23 361)	(17 420)

w tys. zł	II kwartał	I półrocze	II kwartał	I półrocze
	01.04. - 30.06. 2017	01.01. - 30.06. 2017	01.04. - 30.06. 2016	01.01. - 30.06. 2016
Utworzenie rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(2 850)	(5 731)	(2 569)	(7 980)
Rozwiązanie rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	2 866	6 044	5 919	10 908
Wynik rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	16	313	3 350	2 928
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(13 292)	(42 706)	(20 011)	(14 492)

12. Podatek dochodowy

Ujęty w rachunku zysków i strat

w tys. zł	II kwartał	I półrocze	II kwartał	I półrocze
	01.04. - 30.06. 2017	01.01. - 30.06. 2017	01.04. - 30.06. 2016	01.01. - 30.06. 2016
Bieżący podatek				
Bieżący rok	(68 141)	(96 879)	(60 890)	(66 130)
Korekty z lat ubiegłych	-	(797)	-	(18 903)
	(68 141)	(97 676)	(60 890)	(85 033)
Podatek odroczony				
Powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych	25 173	22 245	2 684	2 753
	25 173	22 245	2 684	2 753
Razem podatek dochodowy w rachunku zysków i strat	(42 968)	(75 431)	(58 206)	(82 280)

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej

w tys. zł	II kwartał	I półrocze	II kwartał	I półrocze
	01.04. - 30.06. 2017	01.01. - 30.06. 2017	01.04. - 30.06. 2016	01.01. - 30.06. 2016
Zysk brutto	200 951	276 070	280 184	408 629
Podatek dochodowy według krajowej stawki podatku (19%)	(38 181)	(52 453)	(53 235)	(77 640)
Odpisy z tytułu utraty wartości niestanowiące kosztów uzyskania przychodu	(354)	(1 761)	(1 101)	(808)
Przychody podlegające opodatkowaniu nieujęte w wyniku finansowym	(312)	(399)	(248)	(287)
Koszty stanowiące koszty uzyskania przychodu nieujęte w wyniku finansowym	(4 711)	(4 692)	(3 942)	(3 872)
Przychody niepodlegające opodatkowaniu	6 269	6 299	5 786	7 309
Pozostałe różnice trwale, w tym pozostałe koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodu	(5 679)	(22 425)	(5 466)	(6 982)
Ogółem obciążenie wyniku	(42 968)	(75 431)	(58 206)	(82 280)
Efektywna stawka podatkowa	21,38%	27,32%	20,77%	20,14%

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach na dzień 30 czerwca 2017 roku związany z dłużnymi i kapitałowymi instrumentami dostępnymi do sprzedaży oraz wyceną programu określonych świadczeń wynosił 31 757 tys. zł (30 czerwca 2016 roku: 41 301 tys. zł).

13. Zestawienie zmian w pozostałych całkowitych dochodach

Odroczony podatek dochodowy i reklasyfikacje ujęte w pozostałych całkowitych dochodach dotyczą wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (AFS) odnoszonej na kapitał z aktualizacji wyceny oraz wyceny programu określonych świadczeń odnoszonej na pozostałe kapitały rezerwowe.

<i>w tys. zł</i>	Kwota brutto	Odroczony podatek dochodowy	Kwota netto
Stan na dzień 1 stycznia 2017 roku	(271 083)	51 506	(219 577)
Zmiana wyceny AFS	117 476	(22 321)	95 155
Wycena sprzedanych AFS przeniesiona do rachunku zysków i strat	(15 861)	3 014	(12 847)
Zyski aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń (netto)	2 325	(442)	1 883
Stan na dzień 30 czerwca 2017 roku	(167 143)	31 757	(135 386)

<i>w tys. zł</i>	Kwota brutto	Odroczony podatek dochodowy	Kwota netto
Stan na dzień 1 stycznia 2016 roku	(201 990)	38 377	(163 613)
Zmiana wyceny AFS	(30 118)	5 724	(24 394)
Wycena sprzedanych AFS przeniesiona do rachunku zysków i strat	20 925	(3 976)	16 949
Stan na dzień 30 czerwca 2016 roku	(211 183)	40 125	(171 058)

14. Należności od banków

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017	31.12.2016
Rachunki bieżące	108 633	8 899
Kredyty i pożyczki	2 026	913
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	385 308	418 283
Lokaty stanowiące zabezpieczenie operacji instrumentami pochodnymi i transakcji giełdowych	252 529	159 169
Łączna wartość brutto	748 496	587 264
Odpisy z tytułu utraty wartości	(87)	(177)
Łączna wartość netto razem	748 409	587 087

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości należności od banków przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2017	01.01. – 30.06. 2016
Stan na dzień 1 stycznia	(177)	(1 750)
Zwiększenia (z tytułu):		
utworzenie odpisów	(270)	(2 421)
inne	(3)	(1)
Zmniejszenia (z tytułu):		
rozwiązanie odpisów	363	3 552
Stan na koniec okresu	(87)	(620)

Na dzień 30 czerwca 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku odpisy z tytułu utraty wartości należności od banków dotyczyły odpisów na poniesione niezidentyfikowane straty (IBNR).

15. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017	31.12.2016
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu		
Obligacje wyemitowane przez:		
Banki*	1	482
Inne podmioty finansowe	17 791	58 299
Skarb Państwa	905 352	2 546 247
	923 144	2 605 028
z tego:		
notowane na aktywnym rynku	923 144	2 605 028
Instrumenty kapitałowe przeznaczone do obrotu	67 012	9 243

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za okres 6 miesięcy kończący się 30 czerwca 2017 roku

w tys. zł	30.06.2017	31.12.2016
z tego:		
notowane na aktywnym rynku	67 012	9 243
Instrumenty pochodne	882 370	1 167 134
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu razem	1 872 526	3 781 405

*Na dzień 30 czerwca 2017 roku papiery wartościowe (obligacje) emitowane przez banki w kwocie 1 tys. zł są objęte gwarancją Skarbu Państwa (31 grudnia 2016 roku: 482 tys. zł).

Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

w tys. zł	30.06.2017	31.12.2016
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	184 724	208 106
Instrumenty pochodne	1 111 672	1 097 508
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu razem	1 296 396	1 305 614

Na dzień 30 czerwca 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku Grupa nie posiadała aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych w momencie początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Na dzień 30 czerwca 2017 roku jak również 31 grudnia 2016 aktywa z tytułu transakcji instrumentami pochodnymi nie zawierają aktywów, które wymagałyby dokonania korekty wyceny z tytułu podwyższonego ryzyka kredytowego kontrahenta.

Instrumenty pochodne na dzień 30 czerwca 2017 roku

w tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartość godziwa	
	do 3 miesiące	powyżej 3 miesiące do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty stopy procentowej	15 106 018	20 330 569	75 975 581	26 694 967	138 107 135	589 973	793 471
Instrumenty walutowe	23 773 829	6 983 550	2 483 172	30 801	33 271 352	270 200	295 630
Transakcje na papierach wartościowych	2 212 357	6 697	-	-	2 219 054	3 864	4 216
Transakcje związane z towarami	131 037	137 609	30 888	-	299 534	18 333	18 355
Instrumenty pochodne ogółem	41 223 241	27 458 425	78 489 641	26 725 768	173 897 075	882 370	1 111 672

Instrumenty pochodne na dzień 31 grudnia 2016 roku

w tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartość godziwa	
	do 3 miesiące	powyżej 3 miesiące do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty stopy procentowej	19 554 407	23 382 572	57 901 103	24 179 834	125 017 916	873 191	913 240
Instrumenty walutowe	13 847 064	5 701 087	2 130 378	37 014	21 715 543	254 131	143 840
Transakcje na papierach wartościowych	766 911	1 342	-	-	768 253	2 812	3 331
Transakcje związane z towarami	149 986	358 250	41 072	-	549 308	37 000	37 097
Instrumenty pochodne ogółem	34 318 368	29 443 251	60 072 553	24 216 848	148 051 020	1 167 134	1 097 508

16. Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

w tys. zł	30.06.2017	31.12.2016
Obligacje i bony wyemitowane przez:		
Banki centralne	-	2 239 715
Pozostałe banki*, w tym:	67 589	66 384
obligacje zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	34 633	-
Rządy centralne, w tym:	19 412 661	16 766 272
obligacje zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	4 523 172	4 794 696
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży razem	19 480 250	19 072 371

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za okres 6 miesięcy kończący się 30 czerwca 2017 roku

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017	31.12.2016
z tego:		
notowane na aktywnym rynku	19 480 250	16 832 656
nienotowane na aktywnym rynku	-	2 239 715

* Na dzień 30 czerwca 2017 roku papiery wartościowe (obligacje) emitowane przez pozostałe banki w kwocie 67 589 tys. zł są objęte gwarancją Skarbu Państwa (31 grudnia 2016 roku: 66 384 tys. zł).

17. Należności od klientów

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017	31.12.2016
Należności od podmiotów sektora finansowego		
Kredyty i pożyczki	270 190	293 117
Nienotowane dłużne papiery wartościowe	1 200 133	1 199 671
Fundusze gwarancyjne i lokaty stanowiące zabezpieczenie	372 621	211 360
Inne należności	1 277	3 916
Łączna wartość brutto	1 844 221	1 708 064
Odpisy z tytułu utraty wartości	(19 576)	(17 810)
Łączna wartość netto	1 824 645	1 690 254

Należności od podmiotów sektora niefinansowego		
Kredyty i pożyczki	16 919 209	16 051 239
Nienotowane dłużne papiery wartościowe	564 646	514 401
Skupione wierzytelności	965 530	1 116 054
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	1 039	1 056
Inne należności*	18 881	32 660
Łączna wartość brutto	18 469 305	17 715 410
Odpisy z tytułu utraty wartości	(575 904)	(545 611)
Łączna wartość netto	17 893 401	17 169 799

Należności od klientów netto razem	19 718 046	18 860 053
---	-------------------	-------------------

*Na dzień 30 czerwca 2017 roku kwota „Inne należności” zawiera należności z tytułu leasingu w kwocie 9 169 tys. zł (31 grudnia 2016 roku: 13 678 tys. zł).

Na saldo zamknięcia odpisów z tytułu utraty wartości rozpoznanej na należności od klientów składały się następujące kategorie:

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017	31.12.2016
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane portfelowo	(265 178)	(228 081)
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane indywidualnie	(252 438)	(255 605)
Odpis na poniesione niezidentyfikowane straty (IBNR)	(77 864)	(79 735)
Odpisy z tytułu utraty wartości razem	(595 480)	(563 421)

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości należności od klientów przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2017	01.01. – 30.06. 2016
Stan na dzień 1 stycznia	(563 421)	(585 406)
Zwiększenia (z tytułu):		
utworzenie odpisów	(93 447)	(98 378)
inne	(93 447)	(87 445)
inne	-	(10 933)
Zmniejszenia (z tytułu):		
rozwiązanie odpisów (netto) na należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	61 388	93 474
spisane należności w ciężar odpisów	126	775
rozwiązanie odpisów	11 827	20 024
sprzedaż wierzytelności	47 262	57 622
inne	-	15 053
inne	2 173	-
Stan na koniec okresu	(595 480)	(590 310)

Należności z tytułu leasingu finansowego

W IV kwartale 2016 roku podjęta została decyzja o zakupie przez Bank - od Handlowy Leasing Sp. z o.o. – pozostałego, pracującego portfela leasingowego. Wykonanie transakcji nastąpiło ze skutkiem na koniec I kwartału 2017 roku.

Produkty leasingowe pozostały w ofercie Banku i są oferowane w ramach tak zwanej 'otwartej architektury', tj. na podstawie współpracy Banku z podmiotami spoza Grupy.

Pozycja aktywów „Należności od klientów” zawiera następujące pozycje dotyczące należności od podmiotów sektora niefinansowego z tytułu leasingu finansowego:

w tys. zł	30.06.2017	31.12.2016
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego	9 169	13 868
Niezrealizowane przychody finansowe	-	(190)
Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego razem	9 169	13 678

Na dzień 30 czerwca 2017 roku odpisy z tytułu utraty wartości należności z tytułu umów leasingu finansowego wynosiły 4 042 tys. zł (31 grudnia 2016 roku: 4 204 tys. zł).

Przychody z tytułu umów leasingu finansowego prezentowane są w pozycji przychodów z tytułu odsetek.

18. Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego

w tys. zł	30.06.2017	31.12.2016
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	414 813	406 659
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	213 934	208 276
Aktywo netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	200 879	198 383

Rezerwa i aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej po skompensowaniu.

19. Inne aktywa

w tys. zł	30.06.2017	31.12.2016
Rozrachunki międzybankowe	3 211	3 556
Rozliczenia z tytułu działalności maklerskiej	155 730	125 766
Przychody do otrzymania	72 751	65 843
Pożyczki dla pracowników z Funduszu Świadczeń Socjalnych	17 285	17 719
Dłużnicy różni	85 575	72 064
Rozliczenia międzyokresowe	15 154	4 696
Inne aktywa razem	349 706	289 644
w tym aktywa finansowe*	261 801	219 105

* Do aktywów finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych aktywów” z wyjątkiem pozycji „Przychody do otrzymania” oraz „Rozliczenia międzyokresowe”.

20. Aktywa trwale przeznaczone do zbycia

Na dzień 30 czerwca 2017 roku aktywa trwale przeznaczone do zbycia obejmują nieruchomości Grupy o łącznej wartości 1 928 tys. zł. oraz prawo użytkowania wieczystego nieruchomości wraz z własnością znajdujących się na niej i stanowiących własność Grupy naniesień o wartości 13 502 tys. zł.

Zmiana stanu aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia przedstawia się następująco:

w tys. zł	01.01. – 30.06. 2017	01.01. – 30.06. 2016
Stan na początek okresu	1 928	1 928
Zwiększenia:		
Przekwalifikowanie z rzeczowych aktywów trwałych	13 502	-
Stan na koniec okresu	15 430	1 928

Prawo użytkowania wieczystego nieruchomości wraz z własnością znajdujących się na niej i stanowiących własność Grupy nanieśń o wartości 13.502 tys. zł zostało przekwalifikowane z rzeczowych aktywów trwałych do aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia w związku z zawarciem Umowy Warunkowej Sprzedaży w dniu 14 czerwca 2017 roku.

21. Zobowiązania wobec banków

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017	31.12.2016
Rachunki bieżące	1 220 680	1 466 809
Depozyty terminowe	934 707	503 520
Kredyty i pożyczki otrzymane	68 496	128 026
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	385 315	212 372
Inne zobowiązania	255	15
Zobowiązania wobec banków razem	2 609 453	2 310 742

22. Zobowiązania wobec klientów

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017	31.12.2016
Depozyty podmiotów sektora finansowego		
Rachunki bieżące	1 082 047	671 625
Depozyty terminowe	3 957 394	4 024 501
	5 039 441	4 696 126
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego		
Rachunki bieżące, z tego:	20 682 614	22 301 469
klientów instytucjonalnych	9 505 637	10 895 348
klientów indywidualnych	8 755 223	8 280 082
jednostek budżetowych	2 421 754	3 126 039
Depozyty terminowe, z tego:	6 510 720	6 821 412
klientów instytucjonalnych	4 234 122	5 041 859
klientów indywidualnych	1 677 974	1 668 893
jednostek budżetowych	598 624	110 660
	27 193 334	29 122 881
Depozyty razem	32 232 775	33 819 007
Pozostałe zobowiązania		
Inne zobowiązania, w tym:	179 287	117 504
zobowiązania z tytułu kaucji	143 451	80 622
Pozostałe zobowiązania razem	179 287	117 504
Zobowiązań wobec klientów razem	32 412 062	33 936 511

23. Inne zobowiązania

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017	31.12.2016
Fundusz Świadczeń Socjalnych	45 416	43 823
Rozrachunki międzybankowe	191 988	145 531
Rozrachunki międzyoddziałowe	286	718
Rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	131 084	-
Rozliczenia z tytułu działalności maklerskiej	150 092	129 071
Rozliczenia z Urzędem Skarbowym i ZUS	36 931	25 684
Dywidendy do wypłacenia	591 888	-
Wierzyciele różni	157 242	144 561
Rozliczenia międzyokresowe kosztów:	376 083	289 420
koszty do zapłacenia z tytułu zobowiązań wobec pracowników	85 603	93 949
rezerwa na odprawy emerytalne	48 135	41 936

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za okres 6 miesięcy kończący się 30 czerwca 2017 roku

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017	31.12.2016
koszty usług IT i wsparcia operacji bankowych	69 022	62 098
koszty usług doradczych i wsparcia biznesu	33 121	24 091
inne koszty do zapłacenia	140 202	67 346
Przychody przyszłych okresów	25 256	25 038
Inne zobowiązania razem	1 706 266	803 846
w tym zobowiązania finansowe*	1 644 079	753 124

* Do zobowiązań finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych zobowiązań” z wyjątkiem pozycji „Rozliczenia z Urzędem Skarbowym i ZUS” oraz „Przychody przyszłych okresów”.

24. Aktywa i zobowiązania finansowe według terminów wymagalności/zapadalności

Na dzień 30 czerwca 2017 roku

<i>w tys. zł</i>	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesiący	Od 3 miesiący do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Należności od banków (brutto)	14	748 496	748 496	-	-	-	-
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu							
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	15	923 144	90 737	-	52 055	480 085	300 267
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży							
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	16	19 480 250	-	-	-	14 996 109	4 484 141
Należności od klientów (brutto)							
Należności od podmiotów sektora finansowego	17	1 844 221	362 939	-	281 282	1 200 000	-
Należności od podmiotów sektora niefinansowego	17	18 469 305	7 105 500	1 332 361	1 745 734	6 288 389	1 997 321
Zobowiązania wobec banków	21	2 609 453	2 519 185	3 384	37 189	49 652	43
Zobowiązania wobec klientów							
Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	22	5 039 610	4 849 474	187 118	2 964	35	19
Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	22	27 372 452	26 281 348	701 347	369 464	20 197	96

Na dzień 31 grudnia 2016 roku

<i>w tys. zł</i>	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesiący	Od 3 miesiący do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Należności od banków (brutto)	14	587 264	381 399	205 865	-	-	-
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu							
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	15	2 605 028	313 250	-	246 232	1 492 755	552 791
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży							
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	16	19 072 371	2 239 715	-	-	15 163 320	1 669 336
Należności od klientów (brutto)							
Należności od podmiotów sektora finansowego	17	1 708 064	198 132	70 000	239 932	1 200 000	-
Należności od podmiotów sektora niefinansowego	17	17 715 410	6 803 454	1 228 782	2 064 510	5 557 378	2 061 286
Zobowiązania wobec banków	21	2 310 742	2 140 202	20 897	34 627	114 977	39
Zobowiązania wobec klientów							
Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	22	4 696 177	4 650 566	41 959	3 633	-	19
Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	22	29 240 334	28 254 705	706 906	261 019	17 651	53

25. Ujawnienia dotyczące instrumentów finansowych

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Poniższa tabela przedstawia wartość godziwą aktywów i zobowiązań finansowych wykazywanych według zamortyzowanego kosztu w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

w tys. zł	Nota	30.06.2017		31.12.2016	
		Wartość bilansowa	Wartość godziwa	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa					
Należności od banków	14	748 409	748 409	587 087	587 071
Należności od klientów	17	19 718 046	19 708 808	18 860 053	18 878 719
Zobowiązania					
Zobowiązania wobec banków	21	2 609 453	2 609 758	2 310 742	2 310 776
Zobowiązania wobec klientów	22	32 412 062	32 411 578	33 936 511	33 935 951

Z wyjątkiem informacji podanych w tabeli oraz inwestycji w instrumenty kapitałowe dostępne do sprzedaży wycenianych według ceny nabycia, wartości bilansowe pozostałych aktywów i zobowiązań finansowych ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej są zasadniczo równe ich wartości godziwej ze względu na ich krótkoterminowy charakter.

Inwestycje w instrumenty kapitałowe dostępne do sprzedaży wyceniane według ceny nabycia nie posiadają ceny notowanej na aktywnym rynku, a ich wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić.

Według założeń strategicznych Grupy zakłada się stopniową redukcję posiadanych zaangażowań kapitałowych, z wyjątkiem wybranych zaangażowań strategicznych w tzw. spółkach infrastrukturalnych prowadzących działalność na rzecz sektora finansowego. Poszczególne podmioty będą sprzedawane w najbardziej dogodnym momencie wynikającym z uwarunkowań rynkowych.

W I półroczu 2017 roku spośród inwestycji kapitałowych, których wycena wartości godziwej nie była możliwa Grupa dokonała zbycia udziałów w spółce Odlewnie Polskie S.A. Wartość bilansowa zbywanych udziałów w spółce Odlewnie Polskie S.A. wynosiła 636 tys. zł., zaś zysk na sprzedaży 3 377 tys. zł.

W I półroczu 2016 roku spośród inwestycji kapitałowych, których wycena wartości godziwej nie była możliwa Grupa dokonała zbycia udziałów w spółce Odlewnie Polskie S.A. Wartość bilansowa zbywanych udziałów w spółce Odlewnie Polskie S.A. wynosiła 212 tys. zł., zaś zysk na sprzedaży 932 tys. zł.

Metody wyceny i założenia przyjęte dla celów wyceny w wartości godziwej

Wartości godziwe aktywów i zobowiązań finansowych oblicza się następująco:

- Wartość godziwą instrumentów pochodnych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny. Jeżeli do ustalenia wartości godziwej stosuje się techniki wyceny, metody te są okresowo oceniane i weryfikowane. Wszystkie modele są testowane i zatwierdzane przed użyciem. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, chociaż w pewnych obszarach kierownictwo jednostki musi korzystać z oszacowań. Zmiany założeń dotyczących szacowanych czynników mogą mieć wpływ na wykazywane wartości godziwe instrumentów finansowych.

Grupa stosuje następujące metody wyceny w stosunku do poszczególnych typów instrumentów pochodnych:

- do wyceny terminowych transakcji walutowych stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych,
- do wyceny transakcji opcyjnych wykorzystywane są rynkowe modele wyceny opcji,
- do wyceny transakcji na stopy procentowe stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych,
- do wyceny transakcji futures stosuje się bieżące notowania rynkowe.
- Do wyceny transakcji na papierach wartościowych stosuje się bieżące notowania rynkowe lub w przypadku braku notowań, odpowiednie modele oparte na krzywych dyskontowych i forwardowych z uwzględnieniem wartości spreadu kredytowego jeżeli istnieje taka konieczność.
- Wartości godziwe innych aktywów i zobowiązań finansowych (z wyjątkiem wyżej opisanych) określa się zgodnie z ogólnie przyjętymi modelami wyceny w oparciu o analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem zmian rynkowych stóp procentowych jak i zmian marż dla danego okresu sprawozdawczego.

Wartość godziwa ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej

W zależności od stosowanej metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- poziom I: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny pochodzące z aktywnego rynku, na którym dostępne są regularne kwotowania i obroty.
Do rynku aktywnego możemy zaliczyć notowania giełdowe, brokerskie oraz notowania w systemach typu serwisy cenowe takie jak Reuters i Bloomberg, które reprezentują faktyczne transakcje rynkowe zawierane na warunkach rynkowych. Do poziomu pierwszego zaliczamy przede wszystkim papiery wartościowe przeznaczone do obrotu lub dostępne do sprzedaży.
- poziom II: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane z zastosowaniem modeli opartych na danych wejściowych pochodzących z aktywnego rynku i prezentowane w systemach Reuters lub Bloomberg i w zależności od instrumentów finansowych stosowane są następujące szczególne techniki wycen:
 - notowane ceny dla danego instrumentu lub instrumentu alternatywnego,

- wartość godziwą swapów na stopę procentową oraz terminowych kontraktów walutowych oblicza się jako wartość bieżącą przyszłych przepływów pieniężnych w oparciu o rynkowe krzywe dochodowości oraz aktualne kursy fixing NBP w przypadku instrumentów walutowych,
- inne techniki, takie jak krzywe dochodowości oparte na cenach alternatywnych dla danego instrumentu finansowego,
- poziom III: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny wykorzystujące istotne parametry nie pochodzące z rynku.

Poniższe tabele przedstawiają wartości bilansowe instrumentów finansowych prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej usystematyzowane według powyższych kategorii.

Na dzień 30 czerwca 2017 roku

w tys. zł	Nota	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa finansowe					
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	15	990 155	882 371	-	1 872 526
instrumenty pochodne		-	882 370	-	882 370
dłużne papiery wartościowe		923 143	1	-	923 144
instrumenty kapitałowe		67 012	-	-	67 012
Pochodne instrumenty zabezpieczające		-	857	-	857
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	16	19 412 661	67 589	-	19 480 250
Inwestycje kapitałowe dostępne do sprzedaży		1 367	-	20 273	21 640
Zobowiązania finansowe					
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	15	184 889	1 111 507	-	1 296 396
krótka sprzedaż papierów wartościowych		184 724	-	-	184 724
instrumenty pochodne		165	1 111 507	-	1 111 672
Pochodne instrumenty zabezpieczające		-	37 336	-	37 336

Na dzień 31 grudnia 2016 roku

w tys. zł	Nota	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa finansowe					
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	15	2 613 789	1 167 616	-	3 781 405
instrumenty pochodne		-	1 167 134	-	1 167 134
dłużne papiery wartościowe		2 604 546	482	-	2 605 028
instrumenty kapitałowe		9 243	-	-	9 243
Pochodne instrumenty zabezpieczające		-	12 244	-	12 244
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	16	16 766 272	2 306 099	-	19 072 371
Inwestycje kapitałowe dostępne do sprzedaży		1 118	-	18 965	20 083
Zobowiązania finansowe					
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	15	208 305	1 097 309	-	1 305 614
krótka sprzedaż papierów wartościowych		208 106	-	-	208 106
instrumenty pochodne		199	1 097 309	-	1 097 508
Pochodne instrumenty zabezpieczające		-	39 897	-	39 897

Na dzień 30 czerwca 2017 roku kwota aktywów finansowych klasyfikowanych do poziomu III obejmuje wartość udziału w spółce Visa Inc. w wysokości 20 273 tys. zł. Na dzień 31 grudnia 2016 roku kwota ta obejmuje wartość udziału w spółce Visa Inc. w wysokości 18 965 tys. zł.

Sposób oszacowania wartości godziwej uwzględnia wartość akcji Visa Inc. oraz korekty wynikające ze sporów (bieżących lub potencjalnych), których stroną byłaby Visa lub Bank.

Zmiany aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej określonej z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	01.01.-30.06.2017		01.01.-31.12.2016	
	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży		Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	
	Inwestycje kapitałowe		Inwestycje kapitałowe	
Stan na dzień 1 stycznia		18 965		63 323
Wyksięgowanie wyceny udziałów		-		(63 323)
Ujęcie wyceny udziałów		-		17 355

w tys. zł	01.01.-30.06.2017	01.01.-31.12.2016
	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży
	Inwestycje kapitałowe	Inwestycje kapitałowe
Aktualizacja wyceny	1 308	1 610
Stan na koniec okresu	20 273	18 965

W wyniku ostatecznej alokacji rozliczenia transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. w 2016 roku Bank rozpoznał wynik na sprzedaży akcji i udziałów mniejszościowych (AFS) w wysokości 92 975 tys. zł, na który składa się wartość otrzymanej gotówki, płatności odroczonej płatnej po 3 latach od daty transakcji oraz wycena akcji uprzywilejowanych Visa Inc.

Poza wyżej wymienionymi aktywami w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej wykazane są aktywa trwałe przeznaczone do zbycia, których wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży jest niższa od wartości bilansowej. W związku z tym wykazane są one w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej, która na dzień 30 czerwca 2017 roku wynosiła 1 928 tys. zł (31 grudnia 2016 roku: 1 928 tys. zł). Wyjątek stanowi prawo użytkownika wieczystego nieruchomości wraz z własnością znajdujących się na niej i stanowiących własność Grupy nanieśień o wartości 13 502 tys. zł., które zostało wykazane w wartości księgowej (dodatkowe informacje znajdują się w nocie 20).

W I półroczu 2017 roku Grupa nie dokonywała transferu pomiędzy poziomami wartości godziwej instrumentów finansowych ze względu na stosowaną metodę ustalania wartości godziwej.

W I półroczu 2017 roku Grupa nie dokonywała zmian w zasadach klasyfikacji instrumentów finansowych (prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej) do poszczególnych kategorii odzwierciedlających stosowaną metodę ustalania wartości godziwej (poziom I, poziom II i poziom III).

W I półroczu 2017 roku Grupa nie dokonywała zmian w klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany przeznaczenia bądź wykorzystania aktywa.

W I półroczu 2017 roku nie wystąpiły istotne zmiany warunków prowadzenia działalności i sytuacji gospodarczej, które miałyby wpłynąć na wartość godziwą aktywów finansowych i zobowiązań finansowych Grupy, niezależnie od tego, czy te aktywa i zobowiązania są ujęte w wartości godziwej, czy po koszcie zamortyzowanym.

Na dzień 30 czerwca 2017 roku nie odnotowano istotnej zmiany wartości godziwej instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela dostępnych do sprzedaży w stosunku do końca 2016 roku, natomiast wzrost wielkości tego portfela w stosunku do końca 2016 roku wynikał w głównej mierze ze zwiększenia portfela papierów wartościowych denominowanych w walucie EUR.

O spadku wielkości portfela instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela przeznaczonego do obrotu w stosunku do końca 2016 roku zdecydowała w głównej mierze sprzedaż polskich papierów wartościowych denominowanych w złotych.

26. Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej w celu zabezpieczenia zmian wartości godziwej instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zaklasyfikowanych do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży przed ryzykiem wynikającym ze zmiany stóp procentowych.

Instrumentami zabezpieczającymi są transakcje Interest Rate Swap, denominowane w tej samej walucie co instrumenty zabezpieczane, w których Grupa otrzymuje zmienne przepływy, a płaci stałe.

Wynik z tytułu zmiany wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej w zakresie zabezpieczanego ryzyka odnoszony jest do wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Pozostała część zmiany wyceny do wartości godziwej instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży ujmowana jest w pozostałych całkowitych dochodach. Przychody odsetkowe od dłużnych papierów wartościowych ujmowane są w wyniku odsetkowym.

Zmiana wyceny do wartości godziwej pochodnych instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w wyniku na rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Odsetki od instrumentów pochodnych desygnowanych jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej ujmowane są w wyniku odsetkowym.

Wartość godziwa instrumentów objętych rachunkowością zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych

w tys. zł	30.06.2017		31.12.2016	
	Wartość nominalna	Wartość godziwa	Wartość nominalna	Wartość godziwa
Instrumenty zabezpieczone				
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży				
Obligacje skarbowe	4 085 000	4 523 172	4 604 396	4 794 696
Obligacje emitowane przez banki	30 000	34 487	-	-
Instrumenty zabezpieczające				

Pochodne instrumenty				
Swapy odsetkowe (IRS) – wycena dodatnia	138 000	857	2 431 660	12 244
Swapy odsetkowe (IRS) – wycena ujemna	3 978 000	37 336	2 172 736	39 897

27. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017	31.12.2016
Stan środków pieniężnych:		
Środki pieniężne w kasie	405 298	380 757
Rachunek bieżący nostro w Banku Centralnym	63 708	283 587
Rachunki bieżące w innych bankach (nostro, przekroczenia sald na rachunkach loro)	108 092	8 538
	577 098	672 882

28. Sezonowość lub cykliczność działalności

W działalności Grupy nie występują istotne zjawiska podlegające wahaniom sezonowym lub mające charakter cykliczny.

29. Emisje, wykup i spłaty nieudziałowych i kapitałowych papierów wartościowych

W I półroczu 2017 roku nie dokonano emisji dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych oraz ich wykupu bądź spłaty.

30. Wypłacone (lub zadeklarowane) dywidendy

Dywidendy zadeklarowane

W dniu 22 czerwca 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Handlowego w Warszawie S.A. (dalej jako WZ) podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto za 2016 rok, w tym postanowiło przeznaczyć na wypłatę dywidendy kwotę 591 887 988,00 zł. Dywidenda ma charakter pieniężny. Kwota dywidendy przypadająca na jedną akcję wynosi 4 złote 53 grosze. Liczba akcji objętych dywidendą wynosi 130 659 600 sztuk.

Jednocześnie WZ postanowiło określić termin ustalenia prawa do dywidendy na dzień 3 lipca 2017 roku (dzień dywidendy) oraz termin wypłaty dywidendy na dzień 20 lipca 2017 roku (termin wypłaty dywidendy).

Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego przez Zarząd Banku dywidenda została wypłacona.

31. Zmiany w strukturze Grupy Kapitałowej Banku

W I półroczu 2017 roku struktura Grupy nie uległa zmianie, w tym w wyniku połączenia jednostek, przejęcia lub sprzedaży jednostek zależnych, inwestycji długoterminowych, podziału, restrukturyzacji i zaniechania działalności.

32. Znaczące zdarzenia po dniu bilansowym nieujęte w sprawozdaniu finansowym

Po dniu 30 czerwca 2017 roku nie wystąpiły zdarzenia, nieujęte w tym sprawozdaniu finansowym, mogące w znaczący sposób wpłynąć na wyniki Grupy.

33. Zmiany udzielonych i otrzymanych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych

Szczegółowe zestawienie udzielonych i otrzymanych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych na dzień 30 czerwca 2017 roku i zmiany w stosunku do końca 2016 roku przedstawia poniższa tabela:

<i>w tys. zł</i>	Wg stanu na dzień		Zmiana	
	30.06.2017	31.12.2016	tys. zł	%
Zobowiązania warunkowe udzielone				
finansowe	15 495 878	14 722 330	773 548	5,3%
akredytywy importowe wystawione	208 753	144 829	63 924	44,1%
linie kredytowe udzielone	13 969 452	13 331 401	638 051	4,8%
gwarancje emisji papierów wartościowych udzielone innym emitentom	1 196 100	1 246 100	(50 000)	(4,0%)
pozostałe	121 573	-	121 573	-
gwarancyjne	2 384 859	2 166 835	218 024	10,1%
gwarancje i poręczenia udzielone	2 340 637	2 131 868	208 769	9,8%
akredytywy eksportowe potwierdzone	707	1 023	(316)	(30,9%)
pozostałe	43 515	33 944	9 571	28,2%

w tys. zł	Wg stanu na dzień		Zmiana	
	30.06.2017	31.12.2016	tys. zł	%
	17 880 737	16 889 165	991 572	5,9%
Zobowiązania warunkowe otrzymane				
finansowe	11 912	-	11 912	-
gwarancyjne	17 845 903	18 125 921	(280 018)	(1,5%)
	17 857 815	18 125 921	(268 106)	(1,5%)
Transakcje warunkowe z tytułu wymiany walutowej, papierów wartościowych i instrumentów pochodnych (zobowiązania udzielone/otrzymane)				
bieżące*	3 367 730	1 222 536	2 145 194	175,5%
terminowe**	174 645 346	151 432 880	23 212 466	15,3%
	178 013 076	152 655 416	25 357 660	16,6%

*Operacje wymiany walutowej i papierami wartościowymi z bieżącym terminem realizacji.

**Operacje na instrumentach pochodnych: transakcje wymiany walutowej, na stopę procentową, opcyjne.

34. Informacja o akcjonariuszach

Poniższa tabela przedstawia akcjonariuszy posiadających na dzień 30 czerwca 2017 roku i na dzień przekazania niniejszego skonsolidowanego raportu półrocznego za I półrocze 2017 roku bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu lub co najmniej 5% kapitału zakładowego Banku:

	Wartość akcji (w tys. zł)	Liczba akcji	Akcje %	Liczba głosów na WZ	Głosy w WZ %
Citibank Overseas Investment Corporation, USA	391 979	97 994 700	75,0	97 994 700	75,0
Pozostali akcjonariusze	130 659	32 664 900	25,0	32 664 900	25,0
	522 638	130 659 600	100,0	130 659 600	100,0

W ciągu I półrocza 2017 roku oraz w okresie od przekazania poprzedniego okresowego raportu kwartalnego za I kwartał 2017 roku do dnia przekazania niniejszego skonsolidowanego raportu półrocznego za I półrocze 2017 roku struktura własności znacznych pakietów akcji Banku nie uległa zmianie.

35. Informacja o toczących się postępowaniach sądowych

W I półroczu 2017 roku nie toczyło się przed sądem, organem administracji publicznej lub organem właściwym dla postępowania arbitrażowego postępowanie dotyczące wierzytelności lub zobowiązań Banku lub spółki zależnej od Banku, którego wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Banku.

Łączna wartość wszystkich toczących się postępowań sądowych z udziałem Banku i spółek zależnych od Banku dotyczących wierzytelności w I półroczu 2017 roku nie przekroczyła 10% kapitałów własnych Banku.

Łączna wartość zobowiązań Banku i spółek zależnych od Banku z tytułu postępowań sądowych w zakresie zobowiązań w I półroczu 2017 roku nie przekroczyła 10% kapitałów własnych Banku.

Na wierzytelności będące przedmiotem postępowań sądowych Grupa, zgodnie z obowiązującymi przepisami, dokonuje odpowiednich odpisów z tytułu utraty wartości.

W przypadku postępowań sądowych wiążących się z ryzykiem wypływu środków z tytułu wypełnienia zobowiązania przez Grupę utworzone są odpowiednie rezerwy.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2017 roku Bank był między innymi stroną 16 postępowań sądowych, które nie zostały prawomocnie zakończone, związanych bezpośrednio z terminowymi operacjami finansowymi, przy czym w 10 sprawach Bank występował jako pozwany, zaś w 6 jako powód. Żądania i zarzuty w poszczególnych sprawach przeciwko Bankowi oparte są na różnych podstawach prawnych. Przedmiot sporu dotyczy w szczególności ważności zawartych terminowych operacji finansowych oraz wymagalności zobowiązań klienta z nich wynikających wobec Banku, a także potencjalnych roszczeń związanych z ich ewentualnym unieważnieniem przez sąd. Klienci starają się uniemożliwić Bankowi dochodzenie należności wynikających z terminowych operacji finansowych, kwestionują zobowiązania wobec Banku, podważają ważność zawartych umów, a także w niektórych przypadkach żądają zapłaty od Banku. W I półroczu 2017 roku w sprawach związanych z terminowymi operacjami finansowymi, w których Bank występował jako strona pozwana lub powodowa, prawomocnie zakończyły się 2 sprawy, obydwie korzystnie dla Banku.

W I półroczu 2017 roku Grupa dokonała istotnego rozliczenia z tytułu sprawy sądowej. W wyniku prawomocnego rozstrzygnięcia sporu Bank zaspokoił zasądzoną na rzecz powoda kwotę w wysokości 5 155 tys. zł.

Bank był stroną postępowania wszczętego przez Prezesa UOKiK przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard i jednym z adresatów decyzji Prezesa UOKiK w tej

sprawie. Postępowanie to dotyczyło praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczeniu dostępu rynku przedsiębiorcom nienależącym do związków emitentów kart płatniczych, przeciw którym wszczęte zostało przedmiotowe postępowanie. Decyzja Prezesa UOKiK była przedmiotem rozważań w postępowaniach odwoławczych. W dniu 22 kwietnia 2010 roku Sąd Apelacyjny uchylił w całości wyrok SOKiK, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania przez sąd pierwszej instancji. W dniu 21 listopada 2013 roku SOKiK wydał wyrok, na podstawie, którego zmodyfikował karę nałożoną na Bank i ustalił jej wysokość na kwotę 1 775 720 zł. W dniu 6 października 2015 roku Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok SOKiK oddalając wszystkie odwołania od decyzji Prezesa UOKiK, również w zakresie modyfikacji nałożonych na banki kar, na skutek czego została przywrócona pierwotnie nałożona na Bank kara w kwocie 10 228 470 zł. Wyrok jest prawomocny. W dniu 4 kwietnia 2017 roku skarga kasacyjna Banku została przyjęta w trybie przedsądu do dalszej analizy i rozpoznania przez Sąd Najwyższy.

36. Transakcje z kluczowym personelem kierowniczym

w tys. zł	30.06.2017		31.12.2016	
	Członkowie Zarządu Banku	Członkowie Rady Nadzorczej Banku	Członkowie Zarządu Banku	Członkowie Rady Nadzorczej Banku
Kredyty udzielone	369	67	719	-
Depozyty				
Rachunki bieżące	12 428	2 808	10 078	4 216
Depozyty terminowe	4 888	950	5 227	1 000
	17 316	3 758	15 305	5 216

Na dzień 30 czerwca 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku nie zawierano transakcji gwarancji i poręczeń z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Wszystkie transakcje Grupy z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku zawierane są na warunkach rynkowych.

Z zakresu stosunku pracy, spośród umów o pracę zawartych między Bankiem, a członkami Zarządu Banku, wyłącznie w przypadku jednego Członka Zarządu jego umowa o pracę zawiera postanowienie mówiące o odszkodowaniu pieniężnym w wypadku jej rozwiązania za wypowiedzeniem lub z przyczyn określonych w art. 53 Kodeksu pracy.

Każdego z członków Zarządu Banku obowiązuje zawarta z Bankiem odrębna umowa o zakazie konkurencji. Zgodnie z jej zapisami, w przypadku rozwiązania stosunku pracy z Bankiem, w okresie 12 miesięcy (w przypadku jednego Członka Zarządu przez 6 miesięcy) od dnia rozwiązania umowy o pracę Członek Zarządu jest obowiązany powstrzymać się od zajmowania działalnością konkurencyjną wobec Banku. Z tytułu powyższego ograniczenia Bank będzie zobowiązany do wypłaty Członkowi Zarządu odszkodowania.

37. Jednostki powiązane

Transakcje z jednostkami powiązanymi

Bank jest członkiem Citigroup Inc. Jednostką dominującą dla Banku jest Citibank Overseas Investment Corporation, podmiot zależny od Citibank N.A., który jest jednostką dominującą najwyższego szczebla.

W ramach prowadzonej działalności biznesowej, podmioty Grupy zawierają transakcje z jednostkami powiązanymi, a w szczególności z jednostkami wchodzącymi w skład Citigroup Inc.

Transakcje z jednostkami powiązanymi wynikają z bieżącej działalności Grupy i obejmują głównie kredyty, depozyty, gwarancje, transakcje pochodnymi instrumentami finansowymi.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale, we wskazanym okresie ani Bank, ani jednostki zależne od Banku nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązanymi, które pojedynczo lub łącznie były istotne. Żadna z transakcji z podmiotami powiązanymi nie została zawarta na innych warunkach niż warunki rynkowe.

Transakcje z jednostkami Citigroup Inc.

Należności i zobowiązania wobec jednostek Citigroup Inc. przedstawiają się następująco:

w tys. zł	30.06.2017	31.12.2016
Należności	296 171	102 855
Zobowiązania, w tym:	859 088	1 242 047
Depozyty	320 020	237 515
Kredyty otrzymane	1 329	6 999

<i>w tys. zł</i>	30.06.2017	31.12.2016
Wycena bilansowa transakcji pochodnymi instrumentami finansowymi		
Aktywa przeznaczone do obrotu	421 599	823 853
Aktywa z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających	857	11 912
Zobowiązania przeznaczone do obrotu	564 464	669 388
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających	10 087	26 482
Zobowiązania warunkowe udzielone	390 436	264 347
Zobowiązania warunkowe otrzymane	65 124	68 290
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych (zobowiązania udzielone/otrzymane), z tego:	49 814 486	77 856 118
Instrumenty stopy procentowej	32 809 026	68 946 263
Instrumenty walutowe	16 133 802	8 439 712
Transakcje na papierach wartościowych	721 891	195 488
Transakcje związane z towarami	149 767	274 655

<i>w tys. zł</i>	01.01. - 30.06. 2017	01.01. - 30.06. 2016
Przychody z tytułu odsetek i prowizji	30 884	18 431
Koszty z tytułu odsetek i prowizji	19 833	33 619

Grupa osiąga dochody oraz ponosi koszty z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych z jednostkami Citigroup Inc. w celu zabezpieczenia ryzyka rynkowego. Są to transakcje przeciwstawne (back to back) do transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych z pozostałymi klientami Grupy oraz domykające pozycję własną Grupy związaną z ryzykiem zmiany parametru rynkowego (stopa procentowa, FX), przy czym element stały, jak np. marża nie jest domykany w związku z nie generowaniem ryzyka na tych transakcjach. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wycena bilansowa netto transakcji pochodnymi instrumentami finansowymi wynosiła (152 095) tys. zł (31 grudnia 2016 roku: 139 895 tys. zł). Okresowo Bank przeprowadza kompresję portfeli transakcji na instrumentach pochodnych, będącą jedną z technik ograniczania ryzyka takich transakcji, zalecanych przez Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji oraz rozporządzenia wykonawcze (Rozporządzenie EMIR). Dotyczy to w szczególności portfeli przekraczających 500 transakcji na instrumentach pochodnych, zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia EMIR.

Ponadto Grupa ponosi koszty i uzyskuje przychody z tytułu zawartych pomiędzy jednostkami Citigroup Inc. i Grupą umów dotyczących wzajemnie świadczonych usług.

Koszty poniesione i naliczone (uwzględniające odzwierciedlony w kosztach Grupy podatek VAT) w I półroczu 2017 roku z tytułu zawartych umów dotyczyły w szczególności kosztów z tytułu świadczenia na rzecz Grupy usług związanych z utrzymaniem i wsparciem bankowych systemów informatycznych oraz wsparciem doradczym i ujmowane są w kosztach działania i kosztach ogólnego zarządu; przychody dotyczyły w szczególności świadczenia przez Grupę na rzecz tych jednostek usług związanych z przetwarzaniem danych i prezentowane są w pozostałych przychodach operacyjnych.

<i>w tys. zł</i>	01.01. - 30.06. 2017	01.01. - 30.06. 2016
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	99 396	94 373
Pozostałe przychody operacyjne	3 764	4 079

W I półroczu 2017 roku miała miejsce kapitalizacja nakładów inwestycyjnych związanych z pracami nad modyfikacją funkcjonalności systemów informatycznych Banku. Łączna kwota płatności na rzecz podmiotów Citigroup Inc. z tego tytułu wyniosła 29 156 tys. zł (w 2016 roku: 11 229 tys. zł).

38. Inne istotne informacje

Zmiany osobowe w organach Banku

W dniu 22 czerwca 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku powołało w skład Rady Nadzorczej na 3 letnią kadencję Pana Marka Belkę i Pana Marc Luet oraz powołało na kolejną 3 letnią kadencję Pana Stephen R. Volk.

podpisy Członków Zarządu

21.08.2017 roku Data	Sławomir S. Sikora Imię i nazwisko	Prezes Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis
21.08.2017 roku Data	Maciej Kropidłowski Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis
21.08.2017 roku Data	David Mouillé Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis
21.08.2017 roku Data	Barbara Sobala Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis
21.08.2017 roku Data	Witold Zieliński Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Dyrektor Finansowy Stanowisko/funkcja Podpis
21.08.2017 roku Data	Katarzyna Majewska Imię i nazwisko	Członek Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis
21.08.2017 roku Data	Czesław Piasek Imię i nazwisko	Członek Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis